

V Bruseli 9. novembra 2023
(OR. en)

15182/23

**Medziinštitucionálny spis:
2023/0397(COD)**

**ELARG 79
COWEB 137**

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	9. novembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 692 final
Predmet:	Návrh - NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 692 final.

Príloha: COM(2023) 692 final

V Bruseli 8. 11. 2023
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Nedostatočná sociálno-hospodárska konvergencia medzi západným Balkánom a EÚ je dlhodobým problémom, ktorý sa prehĺbuje hospodárskym vplyvom nevyprovokovanej a neodôvodnenej útočnej vojny Ruska voči Ukrajine a predošlej pandémie ochorenia COVID-19. Úroveň hospodárskej konvergenzie západného Balkánu z hľadiska HDP na obyvateľa v štandarde kúpnej sily dosahuje 30 % až 50 % priemeru EÚ, pričom sa nezvyšuje dostatočne rýchlo. Pre západný Balkán, Európsku úniu a prístupový proces je nevyhnutné, aby sa táto miera konvergenzie zrýchlila. Vyššia úroveň konvergenzie výrazne uľahčí integráciu západného Balkánu do EÚ.

Hospodárska konvergencia je ústredným bodom výhod, ktoré prináša členstvo v EÚ: skúsenosti z piateho kola rozširovania EÚ, v ktorom niektoré z novších členských štátov dosiahli úroveň príjmov 90 % alebo viac priemeru EÚ, poukazujú na vplyv, ktorý má hospodárska integrácia a otvorenie trhu vyplývajúce z členstva na jednotnom trhu spolu s politikou súdržnosti na hospodársku konvergenciu. Vzhľadom na osobitosti regiónu by postupná integrácia s jednotným trhom ešte pred prístupom mohla priniesť niektoré skoršie výhody. Takáto postupná integrácia sa musí starostlivo pripraviť a malo by jej predchádzať prípravné opatrenie v podobe úzkej regionálnej spolupráce a integrácie.

Na tomto základe Komisia vypracovala **plán rastu** pre západný Balkán (podrobne opísaný v súbežnom oznámení Komisie). Vychádza zo štyroch pilierov:

- posilnená hospodárska integrácia s Európskou úniou,
- hospodárska integrácia v rámci západného Balkánu, spoločný regionálny trh,
- základné reformy,
- zvýšená finančná pomoc.

Súčasný nástroj bude slúžiť ako hlavný prvok plánu rastu, ktorým sa výrazne zvýši finančná pomoc na základe ambiciózneho programu reforiem zameraného na potrebné sociálno-ekonomické reformy spojené so základnými reformami vrátane právneho štátu a cielených investícií. Zavedie sa ním silná kondicionalita vytvorením platobného mechanizmu založeného na dosiahnutých výsledkoch týchto reforiem. Takýto prístup si vyžaduje úplne novú koncepciu, ktorá sa líši od nástrojov vonkajšej pomoci, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii.

Súčasná finančná pomoc západnému Balkánu a Turecku v rámci Nástroja predvstupovej pomoci (IPA III) bude pokračovať vo svojej súčasnej podobe a zameria sa na čoraz väčšie zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov a verejnej správy s *acquis* Únie a normami EÚ s ohľadom na budúce členstvo v Únii.

Nový nástroj preto doplní prístup IPA III zameraním sa na konkrétne kľúčové faktory sociálneho a ekonomického rastu.

Zatiaľ čo sa nástroj IPA III zameriava na proces programovania založený na výkonnosti, tento nový nástroj bude navyše disponovať platobným mechanizmom založeným na *ex ante*

kondicionalite, ktorý bude inovatívne kombinovať granty a úvery, čo prinesie silnejší stimul na vykonávanie kľúčových štrukturálnych reforiem prijímateľmi.

S cieľom plne využiť príležitosti, ktoré ponúka plán rastu, každý prijímateľ pripraví program reforiem a stanoví v ňom kľúčové opatrenia, ktoré má každý prijímateľ v úmysle prijať v období 2024 – 2027 v záujme urýchlenia sociálno-hospodárskej konvergenzie s EÚ. Program reforiem bude konzultovaný s Komisiou, ktorá ho posúdi a prijme.

Program reforiem bude v súlade so stratégiou rastu prijímateľa zodpovedajúcou ceste k rozširovaniu. Prinesie základné kľúčové reformy identifikované v prístupovom procese, ako aj obmedzený počet **ústredných sociálno-ekonomických reforiem** identifikovaných v predchádzajúcich programoch hospodárskych reforiem, ktoré sa odteraz začlenia do programov reforiem. To sa vyjadrí urýchlením relevantných a prepojených **investícií** v rámci hospodárskeho a investičného plánu pre západný Balkán, ktorý je regionálnym odrazom stratégie Global Gateway.

Tieto investície sa budú realizovať prostredníctvom Investičného rámca pre západný Balkán (WBIF) a zamerajú sa na odvetvia, ktoré budú fungovať ako kľúčové multiplikátory sociálno-ekonomického rozvoja: prepojenosť vrátane dopravy, energetiky, zelenej a digitálnej transformácie, vzdelávania a rozvoja zručností. Súvisiace projekty alebo programy sa budú realizovať v spolupráci s medzinárodnými finančnými inštitúciami a rozvojovými bankami členských štátov EÚ a prilákajú od nich a zo súkromného sektora ďalšie investície.

Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán na obdobie 2024 – 2027 teda dopĺňa nástroj IPA III. Je navrhnutý ako flexibilný nástroj prispôbený cieľu urýchliť základné sociálno-ekonomické reformy a priblížiť tento región k EÚ, pričom má zároveň zabezpečiť predvídateľnosť, transparentnosť finančných prostriedkov a zodpovednosť za ne.

Západný Balkán má možnosť realizovať ciele reformy v spolupráci s členskými štátmi EÚ v rámci Nástroja technickej podpory, keďže spolupráca s členskými štátmi pri realizovaní reforiem môže prispieť k jeho zrýchlenému prístupu a integrácii. Komisia posúdi výsledky súčasného pilotného projektu Nástroja technickej podpory s kandidátskymi krajinami a potenciálnymi kandidátmi a ďalej preskúma, ako uľahčiť ich účasť na viacnárodných projektoch reforiem v rámci Nástroja technickej podpory.

Navrhovaný nástroj umožní Únii zosúladiť jej politickú ambíciu s jej finančnou pákou v súlade s jej dlhodobým záväzkom voči prijímateľom zo západného Balkánu na ich ceste k prístupu k EÚ.

Maximálne zdroje na vykonávanie nástroja budú na roky 2024 – 2027 predstavovať 6 miliárd EUR (v bežných cenách) na všetky druhy podpory, z čoho až 2 miliardy EUR predstavujú nenávratnú podporu a 4 miliardy EUR budú vo forme zvýhodnených úverov poskytovaných Úniou. Tvorba rezerv na finančné záväzky v spoločnom rezervnom fonde v prípade úverov bude pochádzať z nenávratnej podpory vo výške 2 miliardy EUR.

Pokiaľ ide o zložku nenávratnej podpory, nástroj sa bude financovať z dodatočných zdrojov v rámci okruhu 6 viacročného finančného rámca (VFR) v rámci strednodobej revízie VFR. V návrhu na zmenu nariadenia o VFR¹ sa preto stanovuje, že v rámci okruhu 6 budú k dispozícii dodatočné 2 miliardy EUR na pomoc západnému Balkánu.

¹ COM(2023) 337 final.

Nový nástroj sa bude vykonávať prostredníctvom mechanizmov realizácie, ktoré boli vybrané s cieľom maximalizovať rýchle dosiahnutie reforiem a súvisiacich investícií, pričom sa zachovávajú potrebné kontroly a minimalizuje sa administratívna záťaž pre Komisiu, prijímateľov a iných implementujúcich partnerov.

Podpora sa bude poskytovať prostredníctvom dvoch mechanizmov realizácie: 1. priama podpora vnútroštátnych rozpočtov prijímateľov a 2. podpora investícií do infraštruktúry prostredníctvom rámca WBIF.

Minimálne polovica celkovej sumy, ktorá je k dispozícii na podporu nástroja, približne 3 miliardy EUR, sa postupne pridelí na rámec WBIF vrátane celej sumy nenávratnej podpory po odpočítaní súm, ktoré sa majú vyhradiť na technickú a administratívnu pomoc na vykonávanie nástroja, ako aj na tvorbu rezerv, ako sa uvádza ďalej v texte.

Nasmerovanie finančných prostriedkov na kapitálové investície prostredníctvom rámca WBIF poskytne dodatočné uistenie proti fidiárnym rizikám vzhľadom na to, že rámec WBIF má dobre zavedené systémy finančnej kontroly, ktoré sa opierajú aj o normy kontroly implementujúcich finančných inštitúcií posúdené v rámci pilierov. Rámec WBIF poskytuje jednotný rámec spolupráce medzi Európskou komisiou, bilaterálnymi darcami členských štátov a finančnými inštitúciami. Všetky investície budú založené na zásadách „nespôsobovať škodu“ a „na nikoho nezabudnúť“ a prispievajú k širšiemu cieľu, ktorým je pomoc regiónu pri prechode na zelené, klimaticky neutrálne, digitálne a inkluzívne hospodárstvo odolné voči zmene klímy, ktoré je zosúladené s pravidlami a normami EÚ.

Zatiaľ čo dva uvedené mechanizmy pohltnú väčšinu finančných prostriedkov, malá suma z rozpočtu nástroja (zodpovedajúca 1,5 %) bude vyhradená na technickú a administratívnu pomoc pri vykonávaní nástroja, ako sú prípravné akcie, monitorovanie, kontrola, audit a hodnotiace činnosti, ktoré sú potrebné na riadenie nástroja a dosiahnutie jeho cieľov, najmä štúdie, stretnutia expertov, odborná príprava, konzultácie s prijímateľskými orgánmi, konferencie, konzultácie so zainteresovanými stranami, informačné a komunikačné činnosti vrátane inkluzívnych osvetových akcií a inštitucionálnej komunikácie o politických prioritách Únie. Výdavky môžu pokrývať aj náklady na iné podporné činnosti, ako je kontrola kvality a monitorovanie projektov alebo programov na mieste, a náklady na partnerské poradenstvo a expertov na účely vyhodnotenia a realizácie reforiem a investícií.

Priame vyplácanie prostriedkov do vnútroštátnych rozpočtov a sprístupnenie finančných prostriedkov na predkladanie investičných návrhov na stanovisko výkonnej rady pre rámec WBIF bude podmienené pokrokom a splnením **platobných podmienok** stanovených v programoch reforiem prijímateľov. Platobné podmienky budú mať formu súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov a súvisiaceho harmonogramu vyplácania prostriedkov spojených s konkrétnymi sociálno-ekonomickými reformami s cieľom stimulovať rast, nasmerovať partnerov na cestu k udržateľnej konvergencii a pomôcť im zamerať sa na konkrétne reformy súvisiace so základnými prvkami procesu rozširovania vrátane právneho štátu, boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti.

Makrofinančná stabilita, riadne riadenie verejných financií, transparentnosť a dohľad nad rozpočtom sú všeobecnými podmienkami pre platby, ktoré musia byť splnené, aby sa uvoľnili finančné prostriedky. **Platby sa uskutočnia podľa pevného polročného harmonogramu** na základe riadne odôvodnených žiadostí o uvoľnenie finančných prostriedkov predložených prijímateľmi a po tom, ako Komisia overí splnenie príslušných platobných podmienok. V prípade, že platobné podmienky nie sú splnené, Komisia pozastaví alebo odpočíta zodpovedajúcu sumu z platby.

Vyplatenie zodpovedajúcich pozastavených prostriedkov sa môže uskutočniť počas 12 mesiacov od pôvodnej lehoty stanovenej v programe reforiem za predpokladu, že boli splnené platobné podmienky. Táto lehota by sa mala v prvom roku vykonávania predĺžiť na 24 mesiacov. V opačnom prípade sa príslušná suma môže odpočítať od prostriedkov pridelených prijímateľovi a v nasledujúcich rokoch prerozdeliť medzi ostatných prijímateľov.

Na financovanie poskytované do vnútroštátnych rozpočtov sa navrhuje viacúrovňový systém auditu a kontrol: po prvé, ak je to potrebné, reforma systémov auditu a kontroly prijímateľov bude zahrnutá ako súčasť reforiem v rámci programov reforiem krajín; po druhé Komisia bude môcť vykonávať podrobné preskúmania vnútroštátnych systémov plnenia rozpočtu v ktoromkoľvek momente projektového cyklu. Ak sa vykonávanie uskutočňuje prostredníctvom nepriameho riadenia alebo kombinovaného financovania (rámec WBIF), Komisia sa bude opierať o systémy kontroly subjektov posúdených v rámci pilierov, ktoré okrem vlastných systémov zahŕňajú medzinárodné finančné inštitúcie alebo rozvojové banky členských štátov EÚ.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Podpora poskytnutá v rámci tohto nástroja bude v súlade s inými formami dvojstrannej podpory pre západný Balkán poskytnutej prostredníctvom iných nástrojov EÚ, najmä nástroja IPA III, a bude ich dopĺňať. Bude stavať na súčasnej podpore a posilňovať ju a umožní regiónu urýchliť vykonávanie hospodárskeho a investičného plánu pre západný Balkán. Na dosiahnutie jeho cieľov a zámerov by sa mal klásť osobitný dôraz na odvetvia, ktoré budú pravdepodobne fungovať ako kľúčové multiplikátory sociálneho a ekonomického rozvoja: prepojenosť, doprava, energetika, digitálna transformácia, inovácie, vzdelávanie a rozvoj zručností.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Vykonávanie nariadenia bude v súlade s ostatnými oblasťami vonkajšej činnosti a vonkajšej politiky (napr. rokovania o rozšírení, predvstupová pomoc). Nástroj doplní toto úsilie urýchlením sociálno-hospodárskej konvergenzie regiónu s EÚ v rámci prípravy na budúce členstvo v Únii.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Tento návrh je založený na článku 212 a článku 322 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Predkladá ho Komisia v súlade s postupom stanoveným v článku 294 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Navrhovaný nástroj je zameraný na podporu prijímateľov zo západného Balkánu s cieľom dosiahnuť konvergenciu s Európskou úniou v kontexte politiky rozširovania, a preto má Únia najlepšie predpoklady na poskytovanie takejto pomoci. Prípravu kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov na členstvo v Únii možno takisto najlepšie riešiť na úrovni Únie.

Vzhľadom na rozsah potrebnej pomoci má EÚ jedinečné postavenie na dlhodobé poskytovanie včasnej, koordinovanej a predvídateľnej vonkajšej pomoci západnému Balkánu.

EÚ môže využiť svoju kapacitu na vypožičiavanie si finančných prostriedkov na to, aby západnému Balkánu poskytla úvery za výhodných podmienok a takisto poskytla nenávratnú podporu a záruky na viacročnom základe.

EÚ môže vďaka svojej prítomnosti v teréne prostredníctvom svojich delegácií zabezpečiť komplexný prístup k informáciám o vývoji, ktorý má na každého prijímateľa vplyv. To umožňuje EÚ, aby bola neustále informovaná o nových potrebách a okolnostiach, a mohla tak prispôbiť podporu vyvíjajúcim sa potrebám v úzkej koordinácii s ostatnými bilaterálnymi a multilaterálnymi darcami.

- **Proporcionalita**

Návrh je v súlade so zásadou proporcionality, pretože neprekračuje minimum, ktoré sa požaduje na dosiahnutie uvedených cieľov na európskej úrovni a ktoré je nevyhnutné na tento účel.

Nástroj sa navrhuje ako ciele opatrenie na podporu zrýchlených reforiem v regióne, ktorý musí dobehnúť EÚ, aby sa zabezpečilo hladké a vzájomne prospešné rozšírenie EÚ. Jeho štruktúra sa v čo najväčšej miere opiera o existujúcu podpornú štruktúru (IPA III) alebo rovnaké modely financovania (napr. rámec WBIF), prípadne vychádza z existujúcich, ale zjednodušených nástrojov (nástroje založené na výkonnosti).

- **Výber nástroja**

V súlade s článkom 212 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, v ktorom sa stanovuje riadny legislatívny postup, ktorý sa má použiť na prijímanie opatrení na vykonávanie spolupráce s tretími krajinami, má návrh formu nariadenia, ktoré zabezpečuje jeho jednotné uplatňovanie, záväzný charakter v celom rozsahu a priamu uplatniteľnosť.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Formálnu konzultáciu so zainteresovanými stranami nebolo možné uskutočniť vzhľadom na naliehavosť prípravy návrhu a podmienku, aby ho spoluzákonodarcovia včas prijali a v roku 2024 bol nástroj funkčný.

EÚ zabezpečí primeranú komunikáciu a zviditeľnenie cieľov a akcií vykonávaných v rámci tohto nástroja na západnom Balkáne, v rámci Únie a mimo nej.

- **Posúdenie vplyvu**

Vzhľadom na politickú naliehavosť návrhu nebolo možné vykonať žiadne posúdenie vplyvu. Do troch mesiacov od prijatia iniciatívy sa vypracuje analytický dokument vo forme pracovného dokumentu útvarov Komisie, v ktorom sa predstavia podklady návrhu.

- **Základné práva**

Základnou podmienkou poskytnutia podpory v rámci tohto nástroja je, aby prijímatelia zo západného Balkánu naďalej rešpektovali účinné demokratické mechanizmy a ich inštitúcie, vrátane pluralitného parlamentného systému a zásad právneho štátu, a aby zaručili dodržiavanie ľudských práv vrátane práv osôb, ktoré patria k menšinám. Záväzok k reformám a silná politická vôľa, ktorú vyjadrili orgány, sú pozitívnymi signálmi, ktoré Komisia potvrdila vo svojom posúdení stavu príprav partnerov na pristúpenie k EÚ, ktoré je súčasťou oznámenia Komisie o balíku rozširovania z roku 2023.

4. VPLYVY NA ROZPOČET

Maximálne zdroje, ktoré sa majú poskytnúť prostredníctvom nástroja, budú na roky 2024 – 2027 predstavovať 6 miliárd EUR na všetky druhy podpory, z čoho až 2 miliardy EUR predstavujú nenávratnú podporu a

4 miliardy EUR budú vo forme zvýhodnených úverov poskytovaných Úniou.

Pokiaľ ide o grantovú zložku, nástroj by sa financoval z dodatočných zdrojov navrhnutých v rámci okruhu 6 viacročného finančného rámca (VFR) v rámci strednodobej revízie VFR. V zmene nariadenia o VFR sa predpokladá dodatočná suma vo výške 2 miliardy EUR, ktorá je k dispozícii v rámci okruhu 6 na pomoc západnému Balkánu.

Úvery sa budú poskytovať v rámci spoločného rezervného fondu s mierou tvorby rezerv vo výške 9 % a tvorba rezerv sa financuje z 2 miliárd EUR navrhnutých ako súčasť strednodobej revízie VFR, ktorá bude predstavovať finančné krytie tohto nástroja.

Podiel 1,5 % zložky nenávratnej podpory (30 miliónov EUR) sa pridelí na výdavky na technickú a administratívnu pomoc súvisiace s riadením nástroja vrátane monitorovania, komunikácie, auditu a hodnotenia.

Zostávajúca časť nenávratnej podpory, ako aj úverová zložka sa pridelí na základe vzorca uvedeného v prílohe I, v ktorom sa kombinuje podiel počtu obyvateľov prijímateľa na celkovom počte obyvateľov regiónu západného Balkánu a priemerný HDP na obyvateľa v regióne západného Balkánu na HDP na obyvateľa príslušného prijímateľa, pričom sa tieto dva faktory vážia 60 % a 40 %.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Vykonávanie, monitorovanie, hodnotenie a podávanie správ**

Nariadenie obsahuje podrobné ustanovenia týkajúce sa vykonávania, monitorovania, podávania správ a hodnotenia.

Vykonávanie v rámci nástroja sa uskutočňuje vo forme a vo vykonávacích metódach stanovených v nariadení o rozpočtových pravidlách.

Komisia bude vykonávanie tohto nástroja neustále monitorovať. Útvary Komisie budú pri plnom dodržiavaní zmlúv spolupracovať s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) v kontexte vykonávania nástroja s cieľom zabezpečiť konzistentnosť vonkajšej činnosti Únie. V súvislosti so Srbskom a s Kosovom poskytne svoje hodnotenie vysoký predstaviteľ

Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnosť/podpredseda (podpredsedníčka) Komisie ako sprostredkovateľ dialógu o normalizácii vzťahov medzi Srbskom a Kosovom.

Prijímatelia by mali zaviesť systém monitorovania založený na kritériách stanovených Komisiou a očakáva sa, že budú každoročne podávať Komisii správy o realizovaní svojich programov reforiem. To bude zahŕňať podávanie správ o dosiahnutých výsledkoch a pokroku pri dosahovaní cieľov stanovených v programoch reforiem, o zlepšeniach ich systémov vnútornej kontroly, o plnení ich rozpočtu a o všetkých neoprávnene vyplatených alebo zneužitých sumách, ktoré EÚ nakoniec vymohla.

Komisia poskytne Európskemu parlamentu, Rade a výboru uvedenému v článku 27 nariadenia ročné posúdenie využívania finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja.

Komisia vykoná aj *ex post* hodnotenie nariadenia.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Týmto nariadením sa zriaďuje Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán.

Kapitola I (Všeobecné ustanovenia) sa týka predmetu úpravy nástroja (článok 1), vymedzenia pojmov (článok 2), všeobecných a špecifických cieľov nástroja (článok 3), všeobecných zásad (článok 4) a základných podmienok poskytnutia podpory (článok 5).

V kapitole II sa stanovujú spôsoby financovania a vykonávania nástroja. V článku 6 sa stanovuje i) finančné krytie nástroja vo forme nenávratnej finančnej podpory a vo forme technickej a administratívnej pomoci a ii) podpora vo forme úverov. V článku 7 sa podrobne uvádzajú formy vykonávania nástroja, t. j. priame a nepriame riadenie v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách. V článku 8 sa stanovujú pravidlá oprávnenosti a pôvodu uplatniteľné na nástroj, pričom sa stanovuje, že pravidlá v rámci postupov udeľovania možno obmedziť z dôvodu povahy činnosti alebo v prípade, že činnosť ovplyvňuje bezpečnosť a verejný poriadok. Článok 9 sa vzťahuje na dohodu o nástroji, ktorá sa má uzavrieť medzi Komisiou a prijímateľmi a ktorá má obsahovať najmä ustanovenia o audite a kontrole, ako aj povinnosti a podmienky týkajúce sa vyplácania platieb. Ustanovenia o prenosoch, ročných splátkach a viazaných rozpočtových prostriedkoch sú zahrnuté v článku 10.

V kapitole III (Programy reforiem) sa podrobne opisujú požiadavky a základy na formulovanie programov reforiem (článok 11) a všeobecné zásady financovania vrátane platobných podmienok vyplácania prostriedkov (článok 12). V článku 13 sa podrobne uvádzajú programy reforiem, ktoré majú prijímatelia predložiť, postup ich predloženia a prvky, ktoré by programy reforiem mali obsahovať vrátane reforiem a oblastí investícií, ktoré sa majú financovať z nástroja, a systémy na predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov a ich odhaľovanie a nápravu pri využívaní finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja.

Komisia pristúpi k posúdeniu programov reforiem podľa kritérií stanovených v článku 14 a prijme vykonávacie rozhodnutie, ako je opísané v článku 15, v ktorom sa okrem iného stanovuje orientačná výška úverovej podpory, ktorá sa má vyplatiť pri uspokojivom splnení platobných podmienok, lehota na takéto splnenie a predbežné financovanie, na ktoré budú mať prijímatelia nárok. V článku 16 sa pre Komisiu alebo prijímateľa stanovuje možnosť predložiť návrh na zmenu programu reforiem.

Článok 17 sa vzťahuje na dohody o úvere, ktoré sa majú uzavrieť medzi Komisiou a každým prijímateľom, a na pravidlá, ktorými sa riadi vypožičiavanie si finančných prostriedkov Komisiou na trhoch, zatiaľ čo v článku 18 sa stanovuje miera tvorby rezerv a postup jej preskúmania. V článku 19 sa stanovuje mechanizmus financovania investícií v rámci nástroja prostredníctvom Investičného rámca pre západný Balkán.

Pravidlá vyplácania predbežného financovania prijímateľom s výhradou splnenia základných podmienok opísaných v článku 5 sú stanovené v článku 20. V článku 21 sa podrobne opisuje postup vyplácania prostriedkov po splnení všeobecných podmienok týkajúcich sa makrofinančnej stability, riadneho riadenia verejných financií, transparentnosti a dohľadu nad rozpočtovými a platobnými podmienkami stanovenými v programoch reforiem.

Platby sa uskutočnia polročne po tom, ako prijímateľ predloží žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov a preukáže uspokojivé splnenie príslušných platobných podmienok vo forme kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov, ktoré sa majú vykonať. V prípade negatívneho posúdenia zo strany Komisie bude časť sumy zodpovedajúca nesplneným platobným podmienkam zadržaná. Zadržané finančné prostriedky by sa uvoľnili až vtedy, keď prijímateľ v rámci následnej žiadosti o uvoľnenie finančných prostriedkov riadne zdôvodní, že prijal potrebné opatrenia na zabezpečenie uspokojivého plnenia príslušných platobných podmienok. V opačnom prípade môže Komisia prerozdeliť sumy medzi ostatných prijímateľov. V tomto článku sa takisto stanovuje, že za kvalitatívne alebo kvantitatívne kroky, ktoré neboli splnené do 31. decembra 2028, sa nevyplatí žiadna suma, pričom sa Komisii povoľuje znížiť sumy, ak sú dotknuté finančné záujmy Únie alebo ak prijímatelia závažným spôsobom porušujú povinnosť vyplývajúcu z dohôd uzavretých v rámci nástroja.

V kapitole IV (Ochrana finančných záujmov Únie) sa uvádzajú ustanovenia, ktoré majú Komisia a prijímatelia dodržiavať, aby sa zabezpečila účinná kontrola vykonávania nástroja. V článku 22 sa podrobne uvádzajú povinnosti, ktoré sa majú zohľadniť pri nástroji a dohodách o úvere, ktoré budú zahŕňať vhodné opatrenia na prevenciu, odhaľovanie a nápravu podvodov, korupcie, konfliktov záujmov a nezrovnalostí poškodzujúcich finančné záujmy Únie, na predchádzanie dvojitému financovaniu a na prijatie právnych krokov v záujme vymáhania finančných prostriedkov, ktoré boli spreneverené, zhromažďovanie primeraných údajov o príjemcoch finančných prostriedkov v rámci nástroja a práva, ktoré majú byť udelené Komisii, Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a prípadne Európskej prokuratúre (EPPO). Týmto článkom sa Komisia takisto oprávňuje na zníženie alebo vymáhanie súm, ak sú dotknuté finančné záujmy Únie alebo ak prijímatelia závažným spôsobom porušujú povinnosť vyplývajúcu z dohôd uzavretých v rámci nástroja. V článku 23 sa stanovujú ustanovenia o systémoch vnútornej kontroly prijímateľov.

Kapitola V (Monitorovanie, podávanie správ a hodnotenie) sa týka ustanovení na stanovenie ukazovateľov a rámcov výsledkov používaných pri monitorovaní a hodnotení (článok 24) a *ex post* hodnotenia nástroja (článok 25).

V kapitole VI (Záverečné ustanovenia) sa stanovuje vykonávanie delegovania právomocí, pokiaľ ide o mieru tvorby rezerv (článok 26), komitologický postup (článok 27), ustanovenia o informovaní, komunikácii a publicite (článok 28) a o nadobudnutí účinnosti (článok 29).

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 212 a článok 322 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na stanovisko Dvora audítorov,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) V spoločnom záujme Únie a jej partnerov zo západného Balkánu² je napredovať v úsilí o reformu politických, právnych a hospodárskych systémov týchto krajín so zreteľom na ich budúce členstvo v Únii. Perspektíva členstva v Únii má silný transformačný účinok, ktorý prináša pozitívne demokratické, politické, ekonomické a spoločenské zmeny.
- (2) Je potrebné poskytnúť niektoré výhody členstva v Únii ešte pred pristúpením. Hospodárska konvergencia je stredobodom týchto výhod. Konvergencia západného Balkánu z hľadiska HDP na obyvateľa vyjadrená v štandarde kúpnej sily zostáva v súčasnosti nízka na úrovni 30 % až 50 % priemeru Únie, pričom sa nezvyšuje dostatočne rýchlo.
- (3) S cieľom znížiť tieto rozdiely Európska komisia prijala oznámenie o pláne rastu pre západný Balkán, ktorý je založený na štyroch pilieroch: a) zvýšenie integrácie s jednotným trhom EÚ; b) posilnenie regionálnej hospodárskej integrácie založenej na pravidlách a normách EÚ úplným vykonávaním existujúceho akčného plánu pre spoločný regionálny trh; c) prehĺbenie reforiem zameraných na urýchlenie rastu v regióne, podporu hospodárskej konvergenzie a posilnenie regionálnej stability a d) zriadenie nového nástroja financovania: Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán.

² Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Kosovo*, Severné Macedónsko a Srbsko.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

- (4) Vykonávanie tohto plánu rastu si vyžaduje zvýšené financovanie v rámci osobitného nového nástroja financovania, teda nástroja na podporu reforiem a rastu, s cieľom pomôcť regiónu pri realizovaní reforiem podporujúcich rast, regionálnej integrácie a spoločného regionálneho trhu.
- (5) Na dosiahnutie týchto cieľov by sa v súvislosti s oblasťami investícií mal klásť osobitný dôraz na odvetvia, ktoré by mohli fungovať ako kľúčové multiplikátory sociálneho a hospodárskeho rozvoja: prepojenosť vrátane dopravy, energetiky, zelenej a digitálnej transformácie, vzdelávania a rozvoja zručností.
- (6) Dopravná infraštruktúra je nevyhnutná na zlepšenie prepojenosti medzi partnermi zo západného Balkánu a EÚ. Mala by prispieť k integrácii regiónu do Únie. Komisia do svojho návrhu na revíziu rámca pre transeurópsku dopravnú sieť (TEN-T) zahrnula nový koridor prechádzajúci regiónom západného Balkánu (koridor západného a východného Stredozemia). Sieť TEN-T by mala byť referenčným bodom pre financovanie dopravnej infraštruktúry v regióne.
- (7) Nástrojom by sa mali presadzovať investície a reformy podporujúce cestu prijímateľov k digitálnej transformácii hospodárstva a spoločnosti v súlade s víziou EÚ do roku 2030 predloženou v oznámení Komisie s názvom Digitálny kompas do roku 2030: digitálne desaťročie na európsky spôsob³. V súvislosti s ním by mala existovať snaha o to, aby sa im uľahčilo dosahovanie všeobecných a digitálnych cieľov vo vzťahu k Únii. Ako Komisia uviedla vo svojom oznámení z 15. júna 2023⁴, súbor nástrojov pre kybernetickú bezpečnosť 5G by mal byť referenčným nástrojom pre financovanie z prostriedkov EÚ na zaistenie bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity digitálnej infraštruktúry v regióne.
- (8) Podpora Únie poskytnutá v rámci nástroja by nemala nahrádzať dvojstrannú a regionálnu podporu poskytovanú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1529⁵ so zameraním na prípravu prijímateľov na členstvo v Únii, ale mala by ju dopĺňať a zvyšovať, pričom by sa podľa možnosti mali využívať už existujúce mechanizmy a štruktúry. Prístup by mal vychádzať z existujúcej metodiky rozširovania, najmä z revidovanej metodiky z roku 2020⁶ a z hospodárskeho a investičného plánu⁷ z toho istého roku.
- (9) Podpora v rámci nástroja by sa mala poskytovať na splnenie všeobecných a špecifických cieľov na základe stanovených kritérií a s jasnými platobnými podmienkami. Všeobecnými cieľmi mechanizmu by malo byť urýchlenie regionálnej hospodárskej integrácie, postupná integrácia s jednotným trhom Únie, sociálno-hospodárska konvergencia hospodárstiev západného Balkánu a zosúladenie s právnymi predpismi, pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie s ohľadom na členstvo v Únii. Nástroj by mal takisto pomôcť urýchliť reformy súvisiace so základnými prvkami procesu rozširovania vrátane právneho štátu, verejného

³ COM(2021) 118 final.

⁴ „Vykonávanie súboru nástrojov pre kybernetickú bezpečnosť 5G“, C(2023) 4049 final.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1529 z 15. septembra 2021, ktorým sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA III) (Ú. v. EÚ L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

obstarávania a kontroly štátnej pomoci, riadenia verejných financií a boja proti korupcii. Tieto ciele by sa mali sledovať vzájomne sa posilňujúcim spôsobom.

- (10) Nástrojom by sa mali presadzovať zásady účinnosti rozvoja pri rešpektovaní doplnkovosti k podpore poskytovanej v rámci iných programov a nástrojov Únie a v snahe zabrániť duplicite medzi pomocou podľa tohto nariadenia a inou pomocou poskytovanou Úniou, členskými štátmi, tretími krajinami, multilaterálnymi a regionálnymi organizáciami a subjektmi.
- (11) Nástroj by mal zabezpečiť súlad so všeobecnými cieľmi vonkajšej činnosti Únie stanovenými v článku 21 Zmluvy o Európskej únii a ich podporu vrátane dodržiavania základných práv zakotvených v Charte základných práv EÚ. Zabezpečí najmä ochranu a podporu ľudských práv a právneho štátu.
- (12) Činnosťami v rámci nástroja by sa mal podporovať pokrok pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja, Parížskej dohody a Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy, Dohovoru OSN o biologickej diverzite a Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii a nemalo by sa ním prispievať k zhoršovaniu životného prostredia ani by sa ním životné prostredie alebo klíma nemali poškodzovať. Opatrenia financované v rámci nástroja by mali byť v súlade s národnými energetickými a klimatickými plánmi prijímateľov, ich vnútroštátne stanovenými príspevkami a cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Nástroj by mal prispievať k zmierňujúcim opatreniam a schopnosti prispôbiť sa nepriaznivým účinkom zmeny klímy a mala by sa ním posilniť odolnosť proti zmene klímy.
- (13) Vykonávanie tohto nariadenia by sa malo riadiť zásadami rovnosti a nediskriminácie, ako sa uvádza v stratégiách Únie rovnosti. Mala by sa ním podporovať rodová rovnosť aj posilnenie postavenia žien a dievčat, pričom by sa malo usilovať o ochranu a presadzovanie práv žien a dievčat v súlade s akčnými plánmi EÚ pre rodovú rovnosť a príslušnými závermi Rady a medzinárodnými dohovormi. Vykonávanie nástroja by malo byť v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a malo by zabezpečiť prístupnosť investícií a technickej pomoci.
- (14) Týmto nariadením by sa mala podporovať zelená agenda pre západný Balkán⁸, a to posilňovaním ochrany životného prostredia, prispievaním k zmierňovaniu zmeny klímy a zvyšovaniu odolnosti voči zmene klímy a urýchléním prechodu na nízkohlúkové hospodárstvo.
- (15) Vzhľadom na Európsku zelenú dohodu ako európsku stratégiu udržateľného rastu a význam riešenia cieľov v oblasti klímy a biodiverzity v súlade so záväzkami stanovenými v medziinštitucionálnej dohode by mal nástroj prispieť k dosiahnutiu celkového cieľa 30 % rozpočtových výdavkov Únie na podporu cieľov v oblasti klímy a 7,5 % v roku 2024 a 10 % v rokoch 2026 a 2027 na ciele v oblasti biodiverzity. Najmenej 37 % nenávratnej finančnej podpory poskytovanej prostredníctvom rámca WBIF by malo zodpovedať cieľom v oblasti klímy. Nástrojom by sa mali podporovať činnosti, pri ktorých sa v plnej miere dodržiavajú klimatické a environmentálne normy

⁸

SWD(2020) 223 final, 6.10.2020.

a priority Únie a zásada „výrazne nenarušiť“ v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852⁹.

- (16) Komisia by mala v spolupráci s členskými štátmi a prijímateľmi prispieť k zvýšeniu transparentnosti a zodpovednosti pri poskytovaní pomoci, a to aj zavedením vhodných systémov vnútornej kontroly a politik boja proti podvodom. Podpora poskytnutá v rámci nástroja by sa mala sprístupniť pod základnou podmienkou, že každý prijímateľ bude naďalej rešpektovať a presadzovať účinné demokratické mechanizmy a inštitúcie, vrátane pluralitného parlamentného systému a zásad právneho štátu, a zaručí dodržiavanie ľudských práv vrátane práv osôb, ktoré patria k menšinám. Ďalšou podmienkou by malo byť, aby sa Srbsko a Kosovo konštruktívne zapojili do normalizácie svojich vzťahov s cieľom v plnej miere vykonávať všetky svoje príslušné záväzky vyplývajúce z dohody o ceste k normalizácii a z prílohy o jej vykonávaní, ako aj zo všetkých predchádzajúcich dohôd o dialógu a aby sa zapojili do rokovaní o komplexnej dohode o normalizácii vzťahov.
- (17) Celková maximálna suma na podporu Únie prostredníctvom nástroja by mala byť 6 miliárd EUR v bežných cenách na obdobie 2024 až 2027, z čoho až 2 miliardy EUR predstavujú nenávratnú podporu a 4 miliardy EUR sú vo forme zvýhodnených úverov na finančnú pomoc poskytnutých Úniou, pričom tvorba rezerv je vo výške 2 miliárd EUR. Aspoň polovica celkovej sumy by sa mala prideliť prostredníctvom Investičného rámca pre západný Balkán (WBIF) vrátane celej sumy nenávratnej podpory, zníženej o technickú pomoc na úrovni 1,5 % a o sumy potrebné na tvorbu rezerv na úvery.
- (18) Týmto nariadením sa na celé obdobie trvania tohto nástroja stanovuje finančné krytie, ktoré má pre Európsky parlament a Radu v priebehu ročného rozpočtového postupu predstavovať hlavnú referenčnú sumu v zmysle bodu 18 Medziinštitucionálnej dohody zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov.
- (19) Finančné záväzky vyplývajúce z úverov podľa tohto nástroja by odchyľne od článku 31 ods. 3 druhej vety nariadenia (EÚ) 2021/947 nemali byť podporované zárukou pre vonkajšiu činnosť. Podpora vo forme úverov poskytnutá v rámci tohto nástroja by mala predstavovať finančnú pomoc v zmysle článku 220 ods. 1 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046. Orientačná suma financovania pre každého prijímateľa by sa mala vypočítať na základe vzorca uvedeného v prílohe I, v ktorom sa kombinuje podiel počtu obyvateľov prijímateľa na celkovom počte obyvateľov regiónu západného Balkánu a priemerný HDP na obyvateľa v regióne západného Balkánu na HDP na obyvateľa príslušného prijímateľa, pričom sa tieto dva faktory vážia 60 % a 40 %. Ak nie sú splnené platobné podmienky na uvoľnenie finančných prostriedkov, Komisia môže prerozdeliť časť sumy alebo celú sumu ostatným prijímateľom.
- (20) Na toto nariadenie by sa mali vzťahovať horizontálne rozpočtové pravidlá prijaté Európskym parlamentom a Radou na základe článku 322 ZFEÚ. Uvedené pravidlá sú

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046¹⁰ a určujú najmä postup zostavovania a plnenia rozpočtu prostredníctvom grantov, verejného obstarávania, nepriameho riadenia, finančnej pomoci, operácií kombinovaného financovania a refundácie výdavkov externých expertov a zabezpečujú kontroly zodpovednosti finančných aktérov.

- (21) Obmedzenia oprávnenosti v postupoch udeľovania v rámci nástroja by mali byť povolené z dôvodu osobitnej povahy činnosti alebo vtedy, keď činnosť ovplyvňuje bezpečnosť alebo verejný poriadok.
- (22) S cieľom zabezpečiť efektívne vykonávanie nástroja vrátane uľahčenia integrácie prijímateľov zo západného Balkánu do európskych hodnotových reťazcov by všetky dodávky a materiály financované a obstarávané v rámci tohto nástroja mali pochádzať z členských štátov, od prijímateľov, zmluvných strán Dohody o Európskom hospodárskom priestore a z krajín, na ktoré sa vzťahuje príloha I k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947¹¹ a príloha I k nariadeniu (EÚ) 2021/1529, a z krajín, pre ktoré Komisia stanovila recipročný prístup k vonkajšej pomoci u prijímateľov, ibaže by nebolo možné dodávky a materiály získať za primeraných podmienok v žiadnej z uvedených krajín.
- (23) Pri dodržiavaní zásady, že rozpočet Únie sa stanovuje každoročne, by sa mala zabezpečiť možnosť uplatňovať flexibilitu v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2018/1046 na iné politiky, a to aj na prenosy a opätovné viazanie finančných prostriedkov, aby sa zabezpečilo efektívne využívanie finančných prostriedkov Únie, čím sa maximalizujú finančné prostriedky Únie dostupné v rámci nástroja.
- (24) Vykonávanie nástroja pre západný Balkán by sa malo opierať o koherentný a prioritný súbor cielených reforiem a investičných priorít v rámci každého prijímateľa zo západného Balkánu (program reforiem), ktorý by poskytoval rámec na podporu sociálno-ekonomického rastu, ktorý by bol jasne formulovaný a zosúladený s požiadavkami na prístup k Únii. Program reforiem bude slúžiť ako zastrešujúci rámec na dosiahnutie cieľov tohto nástroja.
- (25) Vyplatenie podpory Únie by malo byť podmienené dodržiavaním platobných podmienok a merateľným pokrokom pri realizovaní reforiem stanovených v programoch reforiem, ktoré posúdila a formálne schválila Komisia. Uvoľnenie finančných prostriedkov by malo byť primerane štruktúrované a malo by odrážať ciele nástroja.
- (26) Programy reforiem by mali zahŕňať cielené reformné opatrenia a prioritné oblasti investícií spolu s platobnými podmienkami vo forme kvalitatívnych a kvantitatívnych

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/20 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

¹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947 z 9. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, mení a zrušuje rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 466/2014/EÚ a zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1601 a nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 (Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

krokov, ktoré naznačujú uspokojivý pokrok alebo dokončenie týchto opatrení, a orientačný harmonogram vykonávania uvedených opatrení. Takéto kroky by sa mali naplánovať najneskôr do 31. augusta 2027, hoci celkové dokončenie opatrení, na ktoré sa tieto kroky vzťahujú, môže nastať neskôr ako v roku 2027, ale najneskôr 31. decembra 2028.

- (27) Programy reforiem by mali obsahovať aj vysvetlenie systému prijímateľov na účinnú prevenciu, odhaľovanie a nápravu nezrovnalostí, korupcie, podvodov a konfliktov záujmov pri využívaní finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja, ako aj vysvetlenie opatrení, ktorými sa má brániť dvojitému financovaniu z nástroja a iných programov Únie, ako aj od iných darcov.
- (28) Opatrenia v rámci programov reforiem by mali podľa potreby prispieť k zlepšeniu efektívneho systému riadenia a kontroly verejných financií, boja proti korupcii, podvodom a organizovanej trestnej činnosti a k účinnému systému kontroly štátnej pomoci s cieľom zabezpečiť spravodlivé podmienky pre všetky podniky. Prijímateľ by mal takéto opatrenia zavádzať k orientačnému dátumu, ktorý by sa mohol stanoviť primerane pre každé opatrenie, a to v počiatočnej fáze vykonávania nástroja.
- (29) Komisia by mala každý program reforiem posúdiť na základe zoznamu kritérií uvedených v tomto nariadení. S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci schvaľovať tieto programy reforiem. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011¹². Komisia v prípade potreby náležite zohľadní rozhodnutie Rady 2010/427/EÚ a úlohu ESVČ, a to najmä pri monitorovaní plnenia základnej podmienky podpory Únie.
- (30) Vykonávacie rozhodnutie Komisie uvedené v tomto nariadení by malo zároveň predstavovať pracovný program v zmysle článku 110 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách, pokiaľ ide o sumu nenávratnej finančnej podpory podľa tohto nariadenia.
- (31) Vzhľadom na potrebu flexibility pri vykonávaní nástroja by prijímateľ mal mať možnosť predložiť Komisii odôvodnenú žiadosť o zmenu vykonávacieho rozhodnutia, ak program reforiem vrátane príslušných platobných podmienok už nie je čiastočne alebo úplne dosiahnuteľný z dôvodu objektívnych okolností. Prijímateľ by mal mať možnosť predložiť odôvodnenú žiadosť o zmenu programu reforiem, a to v prípade potreby aj navrhnutím dodatkov.
- (32) Komisia by mala mať možnosť zmeniť vykonávacie rozhodnutie, najmä s cieľom zohľadniť zmenu dostupných súm.
- (33) V prípade prerozdelenia podpory poskytnutej v rámci tohto nástroja, ktoré by viedlo k dodatočnej podpore prijímateľovi, by mal tento prijímateľ predložiť revidovaný program reforiem s dodatočnými opatreniami, ktoré sa majú dosiahnuť.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (34) S každým prijímateľom by sa mala uzavrieť dohoda o nástroji s cieľom stanoviť zásady finančnej spolupráce medzi Úniou a prijímateľom a konkretizovať potrebné mechanizmy týkajúce sa kontroly, dohľadu, monitorovania, hodnotenia, podávania správ a auditu finančných prostriedkov Únie v rámci mechanizmu, pravidiel týkajúcich sa daní, ciel a poplatkov a opatrení na predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, ich odhaľovanie, vyšetrovanie a nápravu. V dôsledku toho by sa mala s každým prijímateľom uzavrieť aj dohoda o úvere, v ktorej sa stanovujú osobitné ustanovenia týkajúce sa riadenia a využívania financovania poskytovaného vo forme úverov.
- (35) Finančná podpora programov reforiem by mala byť možná vo forme úveru. Keďže západný Balkán naliehavo potrebuje finančné prostriedky, je vhodné zorganizovať finančnú pomoc v rámci diverzifikovanej stratégie financovania stanovenej v článku 220a nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 a zriadenej ako jednotná metóda financovania, od ktorej sa očakáva, že zvýši likviditu dlhopisov Únie a atraktivnosť a nákladovú efektívnosť emisie dlhopisov Únie.
- (36) Je vhodné poskytnúť prijímateľom úvery za vysoko zvýhodnených podmienok s maximálnym trvaním 40 rokov a nezačať splácanie istiny pred rokom 2034. Takisto je vhodné odchyliť sa od článku 220 ods. 4 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
- (37) Vzhľadom na to, že finančné riziká spojené s podporou prijímateľov vo forme úverov v rámci tohto nástroja sú porovnateľné s finančnými rizikami spojenými s úverovými operáciami podľa nariadenia (EÚ) 2021/947, miera tvorby rezerv na finančný záväzok z úverov podľa tohto nariadenia by sa mala vytvoriť vo výške 9 % v súlade s článkom 211 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 a financovanie tvorby rezerv by sa malo získať z finančného krytia 2 miliardy EUR v rámci tohto nástroja.
- (38) S cieľom zaistiť, aby miera tvorby rezerv zostala primeraná finančným rizikám, by sa na Komisiu mala delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zmenu miery tvorby rezerv. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni expertov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode o lepšej tvorbe práva z 13. apríla 2016¹³. V záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov sa všetky dokumenty doručujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako expertom z členských štátov a experti Európskeho parlamentu a Rady majú systematický prístup na zasadnutia skupín expertov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.
- (39) S cieľom maximalizovať pákový efekt finančnej podpory Únie s cieľom prilákať dodatočné investície a zabezpečiť kontrolu EÚ nad výdavkami by sa investície do infraštruktúry podporujúce programy reforiem mali realizovať prostredníctvom rámca WBIF. Jednotlivé projekty alebo programy by sa mali predložiť výkonnej rade pre rámec WBIF, aby vyjadrila svoje stanovisko, až po dokončení príslušných platobných podmienok vymedzených v programoch reforiem. V prípade nesplnenia príslušných platobných podmienok pre investície do jedného roka môže Komisia prerozdeliť investičné financovanie v rámci WBIF medzi ostatných prijímateľov.

¹³ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (40) S cieľom zabezpečiť, aby prijímatelia mali k dispozícii počiatočné financovanie na realizovanie prvých reforiem, by každý prijímateľ mal mať prístup až do výšky 7 % celkovej sumy plánovanej v rámci tohto nástroja vo forme predbežného financovania, a to v závislosti od dostupnosti financovania a dodržania základných podmienok podpory poskytnutej v rámci nástroja.
- (41) Prijímateľom zo západného Balkánu je dôležité zaručiť flexibilitu aj programovateľnosť pri poskytovaní podpory Únie. Na tento účel by sa finančné prostriedky v rámci nástroja mali uvoľniť podľa pevného polročného harmonogramu v závislosti od dostupnosti financovania, a to na základe žiadosti o uvoľnenie finančných prostriedkov predloženej prijímateľmi a po tom, ako Komisia overí uspokojivé splnenie všeobecných podmienok týkajúcich sa makrofinančnej stability, riadneho riadenia verejných financií, transparentnosti a dohľadu nad rozpočtom, ako aj príslušných platobných podmienok. V prípade, že nejaká platobná podmienka nie je splnená v súlade s orientačným harmonogramom stanoveným v rozhodnutí o schválení programu reforiem, Komisia by mohla zadržať časť alebo celé finančné prostriedky zodpovedajúce tejto podmienke. Vyplatenie zodpovedajúcich zadržaných finančných prostriedkov by sa mohlo uskutočniť počas nasledujúcej príležitosti na uvoľnenie finančných prostriedkov a do dvanástich mesiacov od pôvodnej lehoty stanovenej v orientačnom harmonograme za predpokladu, že boli splnené platobné podmienky. V prvom roku vykonávania by sa táto lehota mala predĺžiť na 24 mesiacov od pôvodného negatívneho hodnotenia.
- (42) Odchyľne od článku 116 ods. 2 a 5 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 je vhodné stanoviť začiatok lehoty na platbu príspevkov do štátnych rozpočtov, ktorým je deň oznámenia rozhodnutia o povolení vyplatenia prostriedkov prijímateľovi, a vylúčiť platbu úrokov z omeškania zo strany Komisie prijímateľovi.
- (43) V rámci reštriktívnych opatrení Únie, ktoré boli prijaté na základe článku 29 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEU“) a článku 215 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), sa nesmú priamo ani nepriamo poskytnúť žiadne finančné prostriedky ani hospodárske zdroje určeným právnickým osobám, subjektom alebo orgánom ani v ich prospech. Takéto určené subjekty a subjekty nimi vlastnené alebo ovládané preto nemôžu byť podporované z nástroja.
- (44) V súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2018/1046, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 883/2013¹⁴ a nariadeniami Rady (ES, Euratom) č. 2988/95¹⁵, (Euratom, ES) č. 2185/96¹⁶ a (EÚ) 2017/1939¹⁷ majú byť finančné záujmy Únie

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁵ Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹⁶ Nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 z 11. novembra 1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (Ú. v. ES L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

chránené primeranými opatreniami vrátane opatrení týkajúcich sa prevencie, odhaľovania, nápravy a vyšetrovania nezrovnalostí, podvodov, korupcie, konfliktu záujmov, dvojitého financovania a vymáhania stratených, neoprávnene vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov.

- (45) Konkrétne by Európsky úrad pre boj proti podvodom (ďalej len „OLAF“) mal mať možnosť vykonávať v súlade s nariadeniami (Euratom, ES) č. 2185/96 a (EÚ, Euratom) č. 883/2013 administratívne zisťovania vrátane kontrol a inšpekcií na mieste s cieľom zistiť, či nedošlo k podvodu, ku korupcii alebo k akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie.
- (46) V súlade s článkom 129 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 by sa mali poskytnúť potrebné práva a prístup Komisii, úradu OLAF, Európskemu dvoru audítorov a prípadne EPPO, a to aj od tretích strán zapojených do využívania finančných prostriedkov Únie.
- (47) Komisia by mala zabezpečiť účinnú ochranu finančných záujmov Únie v rámci nástroja. Vzhľadom na dlhoročné skúsenosti s finančnou pomocou poskytovanou prijímateľom zo západného Balkánu aj v rámci nepriameho riadenia a pri zohľadnení ich postupného zosúladovania s normami a postupmi vnútornej kontroly Únie sa Komisia môže do veľkej miery spoliehať na fungovanie vnútroštátnych systémov vnútornej kontroly a predchádzania podvodom. Komisia a úrad OLAF by mali byť predovšetkým bezodkladne informovaní o všetkých podozreniach z nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktu záujmov, ktoré majú vplyv na využívanie finančných prostriedkov v rámci nástroja.
- (48) Okrem toho by prijímatelia mali bezodkladne nahlasovať Komisii nezrovnalosti, ktoré boli predmetom primárneho správneho alebo súdneho zistenia, vrátane podvodov, a naďalej ju informovať o napredovaní správnych a súdnych konaní. V záujme zosúladenia osvedčených postupov v členských štátoch by sa toto nahlasovanie malo uskutočňovať elektronicky prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí, ktorý zriadila Komisia.
- (49) Každý prijímateľ by mal zaviesť systém monitorovania, ktorý sa bude opierať o polročnú správu o plnení platobných podmienok svojho programu, ktorá bude sprevádzať polročnú žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov. Prijímatelia by mali zhromažďovať údaje a informácie umožňujúce prevenciu, odhaľovanie a nápravu nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktov záujmov v súvislosti s opatreniami podporovanými z nástroja a poskytovať k nim prístup.
- (50) S cieľom zaistiť účinnú zodpovednosť a transparentnosť pri plnení rozpočtu Únie a zabezpečiť účinné posudzovanie pokroku smerom k dosahovaniu cieľov tohto nariadenia by Komisia mala zabezpečiť, aby boli zavedené jasné mechanizmy monitorovania a hodnotenia.
- (51) Komisia by mala Európskemu parlamentu a výboru uvedenému v tomto nariadení predkladať výročnú správu o pokroku pri vykonávaní nariadenia a nástroja.

¹⁷ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

- (52) Komisia by mala vykonať hodnotenie nástroja po jeho dokončení.
- (53) Mali by sa posilniť komunikačné kapacity prijímateľov, aby sa zabezpečili silné a slobodné pluralitné médiá, ako aj verejná podpora a chápanie hodnôt Únie a výhod a povinností potenciálneho členstva v Únii. Zároveň by sa mala riešiť problematika dezinformácií a manipulácie s informáciami. Mala by sa zabezpečiť aj viditeľnosť finančných prostriedkov Únie.
- (54) Keďže ciele tohto nariadenia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale možno ich lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ZEÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (55) Vzhľadom na ambiciózne všeobecné ciele tohto nástroja v krátkom období vykonávania by toto nariadenie malo nadobudnúť účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I

Všeobecné ustanovenia

Článok 1

Predmet úpravy

1. Týmto nariadením sa zriaďuje Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán (ďalej len „nástroj“).
- Stanovujú sa v ňom ciele nástroja, jeho financovanie, rozpočet na roky 2024 – 2027, formy financovania z prostriedkov Únie v rámci tohto nástroja a pravidlá poskytovania takéhoto financovania.
2. Nástroj poskytuje západnému Balkánu pomoc pri uskutočnení sociálno-ekonomických reforiem a investícií na realizovanie ich príslušných programov reforiem, ako sa stanovuje v kapitole III.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „prijímateľ“ je každý z týchto subjektov: Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Kosovo*, Severné Macedónsko a Srbsko;
2. „balík rozširovania“ je výročné oznámenie o politike rozširovania EÚ a sprievodné pracovné dokumenty útvarov Komisie;
3. „dohoda o nástroji“ je dohoda uzavretá medzi Komisiou a prijímateľom, v ktorej sú stanovené zásady finančnej spolupráce medzi prijímateľom a Komisiou podľa tohto nariadenia. Tento mechanizmus predstavuje dohodu o financovaní v zmysle článku 114 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046, pokiaľ ide o finančné prostriedky podľa článku 6 ods. 2 písm. a);
4. „dohoda o úvere“ je dohoda uzatvorená medzi Komisiou a prijímateľom, ktorou sa stanovujú podmienky uplatniteľné na podporu nástroja;
5. „programy reforiem“ sú komplexný balík koherentného a prioritného súboru cielených reforiem a prioritných oblastí investícií v rámci každého prijímateľa vrátane platobných podmienok, ktoré naznačujú uspokojivý pokrok alebo dokončenie týchto opatrení, a orientačný harmonogram vykonávania týchto opatrení;
6. „opatrenia“ sú reformy a investície v rámci programov reforiem uvedené v kapitole III;
7. „platobné podmienky“ sú podmienky uvoľnenia finančných prostriedkov vo forme pozorovateľných a merateľných kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov, ktoré majú prijímatelia vykonať, ako sa stanovuje v programoch reforiem podľa kapitoly III ako podmienky uvoľnenia finančných prostriedkov;
8. „operácia kombinovaného financovania“ je operácia podporovaná z rozpočtu Únie, ktorá kombinuje nenávratné formy podpory z rozpočtu Únie so splatnými formami podpory od rozvojových alebo iných verejných finančných inštitúcií alebo od komerčných finančných inštitúcií a investorov.

Článok 3 *Ciele nástroja*

1. Nástroj má tieto všeobecné ciele:
 - a) urýchliť regionálnu hospodársku integráciu a postupnú integráciu s jednotným trhom Únie;
 - b) urýchliť sociálno-hospodársku konvergenciu hospodárstiev prijímateľov s Úniou;
 - c) urýchliť zosúladenie s hodnotami, právnymi predpismi, pravidlami, normami, politikami a postupmi Únie s ohľadom na členstvo v Únii.
2. Medzi špecifické ciele nástroja patrí:

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

- a) urýchliť prechod prijímateľov na udržateľné a inkluzívne hospodárstva schopné odolávať konkurenčným trhovým tlakom jednotného trhu Únie a stabilné investičné prostredie;
- b) posilniť regionálnu hospodársku integráciu najmä prostredníctvom pokroku pri vytváraní spoločného regionálneho trhu;
- c) posilniť hospodársku integráciu prijímateľov s jednotným trhom Únie;
- d) podporovať regionálnu hospodársku integráciu a lepšiu integráciu s jednotným trhom EÚ prostredníctvom lepšej prepojenosti v regióne v súlade s transeurópskymi sieťami;
- e) urýchliť zelenú transformáciu v súlade so zelenou agendou pre západný Balkán z roku 2020, ktorá sa vzťahuje na všetky hospodárske odvetvia, najmä energetiku, vrátane prechodu na dekarbonizované klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo odolné voči zmene klímy;
- f) podporiť digitálnu transformáciu ako nástroj na zabezpečenie udržateľného rozvoja a inkluzívneho rastu;
- g) podporovať inovácie, najmä pre MSP a v záujme podpory zelenej a digitálnej transformácie;
- h) posilniť kvalitné vzdelávanie, odbornú prípravu, rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností a politiky zamestnanosti;
- i) ďalej posilňovať základné prvky procesu rozširovania vrátane právneho štátu, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd podporou nezávislého súdnictva, posilnením bezpečnosti, boja proti podvodom, korupcii, organizovanej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, daňovým únikom a daňovým podvodom; zabezpečiť súlad s medzinárodným právom; posilniť slobodu médií a akademickej slobody, ako aj priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť; podporiť sociálny dialóg; podporiť rodovú rovnosť, nediskrimináciu a toleranciu, zabezpečiť a posilniť dodržiavanie práv osôb patriacich k menšinám;
- j) posilniť účinnosť verejnej správy a podporiť transparentnosť, štrukturálne reformy a dobrú správu vecí verejných na všetkých úrovniach vrátane oblastí riadenia verejných financií, verejného obstarávania a kontroly štátnej pomoci; podporiť iniciatívy a orgány zapojené do podpory a presadzovania medzinárodnej spravodlivosti u prijímateľov zo západného Balkánu.

Článok 4 *Všeobecné zásady*

1. Spolupráca v rámci nástroja sa zakladá na zásadách účinnosti rozvoja, ktoré zároveň podporuje pri všetkých spôsoboch plnenia, pričom ide konkrétne o zodpovednosť prijímateľov za rozvojové priority, zameranie sa na výsledky, inkluzívne partnerstvá, transparentnosť a vzájomnú zodpovednosť. Spolupráca je založená na účinnom a efektívnom pridelovaní a využívaní zdrojov.

2. Podpora z nástroja dopĺňa podporu poskytovanú v rámci iných programov a nástrojov Únie. Činnosti oprávnené na financovanie podľa tohto nariadenia môžu získať podporu z iných programov a nástrojov Únie za predpokladu, že takáto podpora nepokrýva rovnaké náklady.
3. S cieľom podporiť komplementárnosť a efektívnosť svojej činnosti Komisia a členské štáty spolupracujú a usilujú sa zabrániť duplicite medzi pomocou podľa tohto nariadenia a inou pomocou poskytovanou Úniou, členskými štátmi, tretími krajinami, multilaterálnymi a regionálnymi organizáciami a subjektmi, ako sú medzinárodné organizácie a príslušné medzinárodné finančné inštitúcie, agentúry a darcovia, ktorí nie sú členmi Únie, v súlade so zavedenými zásadami na posilnenie operačnej koordinácie v oblasti vonkajšej pomoci, a to aj prostredníctvom posilnenej koordinácie s členskými štátmi na miestnej úrovni.
4. Pri činnostiach v rámci nástroja sa zohľadňuje zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na ňu, biodiverzita a ochrana životného prostredia, ľudské práva, demokracia, rodová rovnosť a prípadne znižovanie rizika katastrof a podporuje sa pokrok smerom k cieľom udržateľného rozvoja, pričom sa podporujú integrované akcie, ktoré môžu vytvárať súvisiace prínosy a koherentným spôsobom plniť viaceré ciele. Je potrebné vyhýbať sa uviaznutým aktívam a riadiť sa zásadami „nespôsobovať škodu“ a „na nikoho nezabudnúť“, ako aj prístupom k integrácii udržateľnosti, ktorý je základom Európskej zelenej dohody.
5. Prijímatelia a Komisia zabezpečia, aby sa pri príprave programov reforiem a vykonávaní nástroja zohľadňovala a presadzovala rovnosť mužov a žien a uplatňovalo a začleňovalo hľadisko rodovej rovnosti. Prijímatelia a Komisia prijímú vhodné opatrenia na zabránenie akejkoľvek diskriminácii založenej na pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní alebo viere, zdravotnom postihnutí, veku alebo sexuálnej orientácii. Komisia bude o týchto opatreniach podávať správy v kontexte pravidelného podávania správ v rámci akčných plánov pre rodovú rovnosť.
6. Nástrojom sa nepodporujú činnosti ani opatrenia, ktoré sú nezlučiteľné s národnými energetickými a klimatickými plánmi prijímateľov, ich vnútroštátne stanoveným príspevkom podľa Parížskej dohody a s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050 alebo ktorými sa podporujú investície do fosílnych palív, prípadne ktoré majú významné nepriaznivé účinky na životné prostredie alebo klímu.
7. Komisia v spolupráci s členskými štátmi a prijímateľmi prispieva k plneniu záväzkov Únie týkajúcich sa zvýšenej transparentnosti a zodpovednosti pri poskytovaní pomoci, a to aj podporovaním vykonávania a posilňovania systémov vnútornej kontroly a politik boja proti podvodom a sprístupňovaním informácií o objeme a prideľovaní pomoci prostredníctvom webových databáz, a zabezpečuje, aby boli údaje porovnateľné a ľahko dostupné a dali sa jednoducho vymieňať a zverejňovať.

Článok 5

Základné podmienky podpory Únie

1. Základnou podmienkou podpory poskytnutej v rámci tohto nástroja je, že prijímatelia budú naďalej udržiavať a rešpektovať účinné demokratické mechanizmy, vrátane pluralitného parlamentného systému a zásad právneho štátu, a zaručia dodržiavanie

všetkých ľudských práv vrátane práv osôb, ktoré patria k menšinám. Ďalšou základnou podmienkou je, aby sa Srbsko a Kosovo konštruktívne zapojili do normalizácie svojich vzťahov s cieľom v plnej miere vykonávať všetky svoje príslušné záväzky vyplývajúce z dohody o ceste k normalizácii a z prílohy k jej vykonávaniu, ako aj zo všetkých predchádzajúcich dohôd o dialógu a aby sa zapojili do rokovaní o komplexnej dohode o normalizácii vzťahov.

2. Komisia monitoruje plnenie základných podmienok uvedených v odseku 1 pred uvoľnením finančných prostriedkov prijímateľom v rámci nástroja a počas celého obdobia podpory poskytovanej v rámci nástroja, pričom náležite zohľadňuje najnovší balík rozširovania. Komisia môže prijať rozhodnutie so záverom, že niektoré z týchto základných podmienok nie sú splnené, a najmä zadržať uvoľnenie finančných prostriedkov uvedených v článku 21 bez ohľadu na splnenie platobných podmienok uvedených v článku 16 ods. 3.

KAPITOLA II

Financovanie a vykonávanie

Článok 6

Rozpočet

1. Zdroje, ktoré sa majú sprístupniť prostredníctvom nástroja podľa odsekov 2 a 3 nepresiahnu v období 2024 až 2027 sumu 6 000 000 000 EUR.
2. Finančné krytie na vykonávanie nástroja predstavuje na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2027 sumu 2 000 000 000 EUR, z čoho je:
 - a) 98,5 % vo forme nenávratnej finančnej podpory prijímateľom na realizovanie programov reforiem;
 - b) 1,5 % na výdavky podľa odseku 6.
3. Podpora vo forme úverov je k dispozícii do výšky 4 000 000 000 EUR na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2027. Táto suma nepredstavuje časť sumy záruky pre vonkajšiu činnosť v zmysle článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2021/947.
4. Komisia stanoví počiatočnú orientačnú sumu financovania, ktorá je k dispozícii pre každého prijímateľa, v súlade s metodikou stanovenou v prílohe I v príslušnom vykonávacom rozhodnutí uvedenom v článku 15, vypočítanú na základe najnovších dostupných údajov ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia v súlade s článkom 29. Orientačné sumy sa môžu počas vykonávania zmeniť v súlade so zásadami stanovenými v článku 21.

5. Podľa článku 19 je suma finančných prostriedkov sprístupnených v rámci Investičného rámca pre západný Balkán (WBIF) uvedeného v článku 12 nariadenia (EÚ) 2021/1529¹⁸ aspoň 50 % celkovej sumy uvedenej v odseku 1. Tento príspevok zahŕňa celú sumu nenávratnej finančnej podpory uvedenej v odseku 2 písm. a) tohto článku po odpočítaní sumy tvorby rezerv.
6. Zdroje uvedené v odseku 2 písm. b) sa môžu použiť na technickú a administratívnu pomoc pri vykonávaní nástroja, ako sú prípravné akcie, monitorovanie, kontrola, audit a hodnotiace činnosti, ktoré sú potrebné na riadenie nástroja a dosiahnutie jeho cieľov, najmä na štúdie, stretnutia expertov, odbornú prípravu, konzultácie s orgánmi na strane prijímateľov, konferencie, konzultácie so zainteresovanými stranami, informačné a komunikačné činnosti vrátane inkluzívnych osvetových akcií a podnikovej komunikácie o politických prioritách Únie, pokiaľ súvisia s cieľmi tohto nariadenia, na výdavky spojené so sieťami IT zameranými na spracovanie a výmenu informácií, na podnikové nástroje informačných technológií, ako aj na všetky ostatné výdavky v ústrediach a delegáciách Únie na administratívnu a koordinačnú podporu potrebnú pre nástroj. Výdavky môžu napokon pokrývať aj náklady na iné podporné činnosti, ako je kontrola kvality a monitorovanie projektov alebo programov na mieste, a náklady na partnerské poradenstvo a expertov na účely vyhodnotenia a realizácie reforiem a investícií.

Článok 7

Implementácia a formy financovania z prostriedkov Únie

1. Nástroj sa vykonáva v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2018/1046, a to buď v priamom riadení, alebo v nepriamom riadení s ktorýmkoľvek zo subjektov uvedených v článku 62 ods. 1 prvom pododseku písm. c) nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
2. Finančné prostriedky Únie sa môžu poskytovať v ktorejkoľvek z foriem stanovených v nariadení (EÚ, Euratom) 2018/1046, najmä formou finančnej pomoci, grantov, verejného obstarávania a operácií kombinovaného financovania.
3. V závislosti od požadovanej prevádzkovej a finančnej kapacity môže byť povereným subjektom vykonávajúcim operácie kombinovaného financovania Európska investičná banka alebo Európsky investičný fond, multilaterálne medzinárodné finančné inštitúcie, napríklad Európska banka pre obnovu a rozvoj, alebo bilaterálne európske finančné inštitúcie, ako sú napríklad rozvojové banky. Ak je to možné, vykonávanie operácií kombinovaného financovania v rámci nástroja sa doplní ďalšími formami finančnej podpory buď od členských štátov, alebo od tretích strán.

¹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1529 z 15. septembra 2021, ktorým sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA III) (Ú. v. EÚ L 330, 20.9.2021).

Článok 8

Pravidlá oprávnenosti osôb a subjektov, pôvodu dodávok a materiálov a obmedzenia v rámci nástroja

1. Účasť na postupoch verejného obstarávania a udeľovania grantov v súvislosti s činnosťami financovanými podľa tohto nástroja je otvorená pre medzinárodné a regionálne organizácie a pre všetky fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi týchto krajín, ako aj právnické osoby, ktoré sú skutočne usadené v týchto krajinách:
 - a) členské štáty, prijímatelia, zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore a krajiny, na ktoré sa vzťahuje príloha I k nariadeniu (EÚ) 2021/947 a príloha I k nariadeniu (EÚ) 2021/1529;
 - b) krajiny, ktorým Komisia umožnila recipročný prístup k vonkajšej pomoci u prijímateľov.
2. Recipročný prístup uvedený v odseku 1 písm. b) sa môže udeliť na obmedzené obdobie v trvaní aspoň jedného roka, keď krajina udelí oprávnenosť subjektom z Únie a z krajín oprávnených podľa tohto nástroja na základe rovnakých podmienok.

O recipročnom prístupe rozhoduje Komisia po konzultácii s dotknutým prijímateľom.
3. Všetky dodávky a materiály financované a obstarané v rámci tohto nástroja musia pochádzať z ktorejkoľvek krajiny uvedenej v odseku 1 písm. a) a písm. b), a to s výnimkou prípadov, keď dodávky a materiály nemožno získať za primeraných podmienok v žiadnej z uvedených krajín. Okrem toho sa uplatňujú pravidlá týkajúce sa obmedzení uvedené v odseku 6.
4. Pravidlá oprávnenosti stanovené v tomto článku sa neuplatňujú na fyzické osoby, ktoré sú zamestnané oprávnenými dodávateľmi, prípadne subdodávateľmi, alebo ktoré majú s nimi zákonne uzavreté iné zmluvy, a nepredstavujú pre ne obmedzenia na základe štátnej príslušnosti s výnimkou prípadov, keď sú obmedzenia týkajúce sa štátnej príslušnosti založené na pravidlách stanovených v odseku 6.
5. V prípade akcií spolufinancovaných subjektom alebo vykonávaných v rámci priameho riadenia alebo nepriameho riadenia so subjektmi podľa článku 62 ods. 1 písm. c) nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 sa uplatňujú aj pravidlá týchto subjektov. Týmto nie sú dotknuté obmedzenia stanovené podľa odseku 6, ktoré sa náležite zohľadnia v dohodách uzavretých s týmito subjektmi.
6. Pravidlá oprávnenosti a pôvod dodávok a materiálov uvedených v odsekoch 1 a 3 a štátna príslušnosť fyzických osôb v zmysle odseku 4 môžu byť obmedzené, pokiaľ ide o štátnu príslušnosť, geografické umiestnenie alebo povahu právnických osôb, ktoré sa zúčastňujú na postupoch udeľovania, ako aj vzhľadom na geografický pôvod dodávok a materiálov v týchto prípadoch:
 - a) ak sa takéto obmedzenia vyžadujú z dôvodu osobitnej povahy a/alebo cieľov činnosti alebo osobitného postupu udeľovania zákazky a/alebo ak sú tieto obmedzenia potrebné na účinné vykonávanie akcie;

- b) ak akcia alebo osobitné postupy udeľovania zákaziek ovplyvňujú bezpečnosť alebo verejný poriadok, najmä pokiaľ ide o strategické aktíva a záujmy Únie, jej členských štátov alebo ktoréhokoľvek prijímateľa vrátane bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity digitálnej infraštruktúry (vrátane sieťovej infraštruktúry 5G), komunikačných a informačných systémov a súvisiacich dodávateľských reťazcov.
7. Žiadatelia a uchádzači z neoprávnených krajín, ktorí predkladajú ponuky, môžu byť akceptovaní ako oprávnení v prípade naliehavosti alebo vtedy, keď služby na trhoch príslušných krajín alebo území nie sú k dispozícii, alebo v iných náležite odôvodnených prípadoch, v ktorých by uplatňovanie pravidiel oprávnenosti znemožnilo alebo nesmierne sťažilo realizáciu akcie.

Článok 9 *Dohoda o nástroji*

1. V záujme vykonávania nástroja uzavrie Komisia s každým prijímateľom dohodu o nástroji, v ktorej sa stanovia povinnosti a platobné podmienky prijímateľov na vyplatenie financovania z nástroja.
2. Dohodu o nástroji dopĺňajú dohody o úvere v súlade s článkom 17, v ktorých sa stanovujú osobitné ustanovenia pre riadenie a využívanie financovania poskytovaného vo forme úverov.
3. Financovanie sa prijímateľom poskytne až po nadobudnutí platnosti príslušných dohôd o nástroji a platných dohôd o úvere.
4. Dohodou o nástroji a dohodami o úvere uzatvorenými s každým prijímateľom a dohodami uzavretými s osobami alebo subjektmi, ktoré dostávajú finančné prostriedky Únie, sa zabezpečí plnenie povinností stanovených v článku 129 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
5. Dohoda o nástroji obsahuje potrebné podrobné ustanovenia týkajúce sa:
 - a) záväzku prijímateľov dosiahnuť pokrok smerom k efektívnejším a účinnejším systémom kontroly a posilniť boj proti praniu špinavých peňazí, financovaniu terorizmu, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, daňovým podvodom alebo daňovým únikom;
 - b) pravidiel týkajúcich sa uvoľnenia, zadržania, zníženia a prerozdelenia finančných prostriedkov v súlade s článkom 21;
 - c) činností súvisiacich s riadením, kontrolou, dohľadom, monitorovaním, hodnotením, podávaním správ a auditom v rámci nástroja, ako aj preskúmaní systémov, vyšetrovaní, opatrení proti podvodom a spolupráce;
 - d) pravidiel podávania správ Komisii o tom, či a ako sú splnené platobné podmienky uvedené v článku 12;
 - e) pravidiel v oblasti daní, ciel a poplatkov v súlade s článkom 27 ods. 9 a 10 nariadenia (EÚ) 2021/947;

- f) opatrení na predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, ich odhaľovanie, vyšetrovanie a nápravu, ako aj povinnosti bezodkladne informovať Komisiu a úrad OLAF o podozreniach z nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktu záujmov alebo o ich skutočných prípadoch a následných opatreniach;
- g) povinností uvedených v článkoch 22 a 23 vrátane presných pravidiel a časového rámca zberu údajov prijímateľmi a prístupu Komisie a úradu OLAF;
- h) postupu na zabezpečenie toho, aby sa žiadosti o vyplatenie úverovej podpory pohybovali v rámci dostupnej sumy úveru pri zohľadnení článku 6 ods. 3;
- i) práva Komisie primerane znížiť poskytovanú podporu v rámci nástroja a vymáhať akúkoľvek sumu vynaloženú na dosiahnutie cieľov nástroja alebo požiadať o predčasné splatenie úveru v prípadoch nezrovnalostí, podvodu, korupcie a konfliktov záujmov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie a ktoré prijímateľ nenapravil, alebo v prípade závažného porušenia povinnosti vyplývajúcej z dohody o nástroji;
- j) pravidiel a spôsobov podávania správ prijímateľom na účely monitorovania vykonávania nástroja a posúdenia plnenia cieľov stanovených v článku 3.

Článok 10

Prenosy, ročné splátky, viazané rozpočtové prostriedky

1. Odchyľne od článku 12 ods. 4 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 sa nevyužívané viazané a platobné rozpočtové prostriedky v rámci nástroja automaticky prenášajú a môžu sa viazať a použiť do 31. decembra nasledujúceho rozpočtového roka. Prenesená suma sa použije v nasledujúcom rozpočtovom roku ako prvá.
2. Komisia informuje Európsky parlament a Radu o prenesených viazaných rozpočtových prostriedkoch v súlade s článkom 12 ods. 6 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
3. Odchyľne od článku 15 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 o opätovnom sprístupnení rozpočtových prostriedkov sa v pôvodnom rozpočtovom riadku znovu sprístupnia viazané rozpočtové prostriedky zodpovedajúce sume rozpočtových prostriedkov, ktorých viazanosť bola v dôsledku úplného alebo čiastočného nevykonania akcie v rámci nástroja zrušená.
4. Rozpočtové záväzky, ktoré sa vzťahujú na akcie trvajúce viac ako jeden rozpočtový rok, sa môžu rozdeliť na ročné splátky počas viacerých rokov v súlade s článkom 112 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.

KAPITOLA III

Programy reforiem

Článok 11

Predkladanie programov reforiem

1. S cieľom získať akúkoľvek podporu poskytnutú v rámci nástroja každý prijímateľ predloží Komisii program reforiem na obdobie trvania nástroja, ktorý bude vychádzať z časti týkajúcej sa štrukturálnych reforiem najnovšieho programu hospodárskych reforiem a zo súvisiaceho spoločného politického usmernenia dohodnutého v rámci hospodárskeho a finančného dialógu v máji 2023, prípadne zo svojej národnej stratégie rastu, z revidovanej metodiky rozširovania, najnovšieho balíka rozširovania z hospodárskeho a investičného plánu pre západný Balkán.
2. V programoch reforiem sa stanovujú reformy, ktoré má prijímateľ vykonať, ako aj oblasti investícií zamerané na dosiahnutie všeobecných a špecifických cieľov stanovených v článku 3. Programy reforiem zahŕňajú opatrenia na realizovanie reforiem prostredníctvom komplexného a koherentného balíka. V základných oblastiach vrátane právneho štátu, boja proti korupcii, základných práv a slobody prejavu sa v programoch reforiem zohľadňujú posúdenia uvedené v najnovšom balíku rozširovania.
3. Program reforiem musí byť v súlade s najnovším rámcom makroekonomickej a fiškálnej politiky predloženým Komisii v kontexte hospodárskeho a finančného dialógu s EÚ.
4. Programy reforiem musia byť v súlade s prioritami reforiem určenými v kontexte cesty prijímateľa k pristúpeniu a s inými príslušnými dokumentmi, ako je dohoda o stabilizácii a pridružení, národný energetický a klimatický plán, vnútroštátne stanovený príspevok podľa Parížskej dohody a cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050, a podporovať ich.
5. V rámci programov reforiem sa musia dodržiavať všeobecné zásady stanovené v článku 4.
6. Komisia vyzve prijímateľov, aby do troch mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia predložili svoje príslušné programy reforiem.
7. V prípade prerozdelenia podpory poskytnutej v rámci nástroja, ktoré vedie k tomu, že prijímateľ dostane dodatočnú podporu, Komisia vyzve prijímateľa, aby do troch mesiacov predložil revidovaný program reforiem na zostávajúce obdobie trvania nástroja.

Článok 12
Zásady financovania v rámci programov reforiem

1. Nástrojom sa stimuluje realizovanie programu reforiem každého prijímateľa stanovením platobných podmienok týkajúcich sa uvoľnenia finančných prostriedkov. Tieto platobné podmienky sa uplatňujú na finančné prostriedky podľa článku 6 ods. 2 písm. a) a článku 6 ods. 3 a majú formu kvalitatívnych alebo kvantitatívnych krokov. Tieto kroky odrážajú pokrok v konkrétnych sociálno-ekonomických reformách, a to aj v súvislosti so základnými prvkami procesu rozširovania a právneho štátu, ktoré súvisia s dosahovaním rôznych cieľov nástroja stanovených v článku 3, a to v súlade s najnovším balíkom rozširovania.

Splnenie platobných podmienok vedie k úplnému alebo čiastočnému uvoľneniu finančných prostriedkov v závislosti od stupňa ich dokončenia.

2. Pokiaľ ide o financovanie využívané prostredníctvom fondu uvedeného v článku 19, splnenie platobných podmienok uvedených v odseku 1 predstavuje predbežnú validáciu. Finančné prostriedky sa vyplatia po prijatí žiadosti o platbu od správcov spoločného fondu zriadeného v rámci WBIF na prijímanie príspevkov darcov.
3. Makrofinančná stabilita, riadne riadenie verejných financií, transparentnosť a dohľad nad rozpočtom sú všeobecnými podmienkami pre platby, ktoré musia byť splnené, aby sa uvoľnili akékoľvek finančné prostriedky.

Článok 13
Obsah programov reforiem

1. Programy reforiem musia obsahovať najmä tieto prvky, ktoré musia byť odôvodnené a podložené:
 - a) opatrenia predstavujúce koherentnú, komplexnú a primerane vyváženú reakciu na ciele stanovené v článku 3 vrátane štrukturálnych reforiem, investícií a opatrení na zabezpečenie súladu s podmienkami, ak je to vhodné;
 - b) vysvetlenie, ako sú opatrenia zosúladené so zásadami, stratégiami, s plánmi a programami uvedenými v článku 11;
 - c) vysvetlenie očakávaného rozsahu, v akom majú opatrenia prispieť k cieľom v oblasti klímy a životného prostredia;
 - d) v prípade reforiem a investícií orientačný harmonogram a predpokladané platobné podmienky na uvoľnenie finančných prostriedkov vo forme kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov, ktoré sa majú vykonať najneskôr do 31. augusta 2027;
 - e) podrobnosti účinného monitorovania, podávania správ a hodnotenia programu reforiem prijímateľom vrátane príslušných ukazovateľov stanovených v odseku 2;

- f) vysvetlenie systému prijímateľa na účinné predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, ich odhaľovanie a nápravu a na presadzovanie pravidiel kontroly štátnej pomoci;
 - g) akékoľvek iné relevantné informácie.
2. Programy reforiem sú založené na výsledkoch a obsahujú ukazovatele hodnotenia pokroku pri dosahovaní stanovených všeobecných a špecifických cieľov. Tieto ukazovatele vychádzajú, ak je to vhodné a relevantné, z medzinárodne dohodnutých ukazovateľov a ukazovateľov, ktoré už sú k dispozícii v súvislosti s politikami prijímateľov. Ukazovatele musia byť v čo najväčšej miere koherentné aj s kľúčovými podnikovými ukazovateľmi zahrnutými do rámca pre výsledky Nástroja predvstupovej pomoci (IPA III), do rámca merania výsledkov EFSD+ a do rámca WBIF.

Článok 14

Posúdenie programov reforiem Komisiou

1. Komisia bez zbytočného odkladu posúdi relevantnosť, komplexnosť a vhodnosť programu reforiem každého prijímateľa alebo prípadne akejkoľvek zmeny programu. Pri tomto posudzovaní Komisia úzko spolupracuje s dotknutým prijímateľom a môže predložiť pripomienky alebo požiadať o dodatočné informácie.
2. Pri posudzovaní programov reforiem Komisia zohľadní príslušné dostupné analytické informácie o prijímateľovi, odôvodnenie a prvky, ktoré prijímateľ poskytol v zmysle článku 13, ako aj akékoľvek iné relevantné informácie, napríklad informácie uvedené v článku 11.
3. Komisia pri posúdení zohľadní najmä tieto kritériá:
 - a) či program reforiem predstavuje relevantnú, komplexnú, koherentnú a primerane vyváženú reakciu na ciele stanovené v článku 3;
 - b) či možno očakávať, že program reforiem urýchli pokrok smerom k preklenutiu sociálno-ekonomickej priepasti medzi prijímateľmi a Úniou, čím sa posilní ich hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj a podporí konvergencia smerom k normám Únie;
 - c) či možno očakávať, že program reforiem urýchli prechod prijímateľov na udržateľné, klimaticky neutrálne a inkluzívne hospodárstva odolné voči zmene klímy, a to zlepšením regionálnej prepojenosti, dosiahnutím pokroku v dvojakej transformácii zelených a digitálnych technológií vrátane biodiverzity a posilnením inovácií, vzdelávania a zručností a širšieho trhu práce;
 - d) či možno očakávať, že programom reforiem sa ďalej posilnia základné prvky procesu rozširovania vymedzené v článku 3 ods. 2 písm. i);
 - e) či sa v programe reforiem primerane riešia potenciálne riziká v súlade so základnými podmienkami a s platobnými podmienkami;

- f) či sú platobné podmienky navrhnuté prijímateľom primerané a ambiciózne, v súlade s posúdením z najnovšieho balíka rozširovania, ako aj dostatočne zmysluplné a jasné na to, aby sa umožnilo zodpovedajúce uvoľnenie finančných prostriedkov v prípade ich splnenia, a či sú navrhované ukazovatele podávania správ primerané a dostatočné na monitorovanie pokroku dosiahnutého pri plnení celkových cieľov a na podávanie správ o ňom;
 - g) či sa očakáva, že sa opatreniami navrhnutými prijímateľom zabezpečí účinné predchádzanie nezrovnalostiam, podvodom, korupcii a konfliktom záujmov pri využívaní finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja, ich odhaľovanie a náprava, a že sa nimi zabezpečí, aby nedochádzalo k dvojitému financovaniu z nástroja a iných programov Únie, ako aj od iných darcov v rámci nástroja a iných programov Únie ani od iných darcov.
4. Pri posudzovaní programov reforiem, ktoré prijímatelia predložia, môžu Komisii pomáhať experti.

Článok 15

Vykonávacie rozhodnutie Komisie

1. V prípade kladného posúdenia Komisia prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia schváli program reforiem predložený prijímateľom v súlade s článkom 14, prípadne jeho zmenu predloženú v súlade s článkom 16. Takéto vykonávacie rozhodnutie sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 27 ods. 2.
2. Vo vykonávacom rozhodnutí Komisie sa stanovia reformy, ktoré má prijímateľ realizovať, oblasti investícií, ktoré sa majú podporovať, a platobné podmienky vyplývajúce z programu reforiem vrátane orientačného harmonogramu.
3. Vo vykonávacom rozhodnutí Komisie sa stanoví aj:
 - a) orientačná výška celkových finančných prostriedkov, ktoré má prijímateľ k dispozícii, a plánované splátky, ktoré sa majú uvoľniť, vrátane predbežného financovania, štruktúrované v súlade s článkom 13, keď prijímateľ dosiahne uspokojivé splnenie príslušných platobných podmienok vo forme kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov určených v súvislosti s realizovaním programu reforiem;
 - b) rozdelenie financovania medzi úverovú podporu a nenávratnú podporu podľa jednotlivých splátok;
 - c) lehota, do ktorej sa musia dokončiť konečné platobné podmienky v súvislosti s reformami;
 - d) podrobnosti a harmonogram monitorovania, podávania správ a realizovania programu reforiem, prípadne vrátane opatrení potrebných na dosiahnutie súladu s článkom 24;
 - e) ukazovatele stanovené v článku 13 ods. 2 na posúdenie pokroku pri dosahovaní všeobecných a špecifických cieľov uvedených v článku 3.

Článok 16

Zmeny programov reforiem

1. Ak prijímateľ z dôvodu objektívnych okolností už nemôže dosiahnuť program reforiem vrátane príslušných platobných podmienok, či už čiastočne alebo úplne, môže navrhnúť zmenený program reforiem. V takom prípade môže prijímateľ predložiť Komisii odôvodnenú žiadosť o zmenu jej vykonávacieho rozhodnutia uvedeného v článku 15 ods. 1.
2. Komisia môže zmeniť vykonávacie rozhodnutie, najmä s cieľom zohľadniť zmenu dostupných súm v súlade so zásadami podľa článku 21.
3. Ak sa Komisia domnieva, že príčiny uvedené prijímateľom odôvodňujú zmenu programu reforiem, Komisia posúdi zmenený program reforiem v súlade s článkom 14 a bez zbytočného odkladu môže zmeniť vykonávacie rozhodnutie uvedené v článku 15 ods. 1.
4. V zmene môže Komisia akceptovať lehoty týkajúce sa platobných podmienok, ktoré siahajú do roku 2028. To nemá vplyv na konečnú lehotu stanovenú v článku 21 ods. 8.

Článok 17

Dohoda o úvere, operácie vypožičiavania si finančných prostriedkov a poskytovania úverov

1. Na financovanie podpory vo forme úverov poskytnutej v rámci nástroja je Komisia v mene Únie splnomocnená vypožičať si potrebné finančné prostriedky na kapitálových trhoch alebo od finančných inštitúcií v súlade s článkom 220a nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
2. Odchyľne od článku 220 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa vyplatenie úveru môže uskutočniť prostredníctvom rámca WBIF v mene prijímateľa. Vymôžené sumy sa prevedú na prijímateľa.
3. Komisia uzavrie s prijímateľom dohodu o úvere. V dohode o úvere sa stanoví maximálna suma úveru, obdobie dostupnosti a podrobné podmienky podpory poskytnutej v rámci nástroja vo forme úverov. Trvanie úverov od podpisu dohody o úvere je maximálne 40 rokov.

Okrem článku 220 ods. 5 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 a odchyľne od neho obsahuje dohoda o úvere výšku predbežného financovania a pravidiel zúčtovania predbežného financovania.

Pokiaľ ide o sumu úverov uskutočnených prostredníctvom rámca WBIF, v dohode o úvere sa takisto:

- a) stanoví, že prijímateľ neodvolateľne a bezpodmienečne splnomocňuje Komisiu, aby vyplatila prostriedky subjektu, ktorý implementuje fond, na žiadosť tohto subjektu a že Komisia je zbavená svojich platobných záväzkov voči prijímateľovi tým, že uskutoční platbu tomuto subjektu;

- b) stanoví povinnosť prijímateľa znášať náklady na vykonávanie a všetky poplatky splatné v súvislosti s implementáciou fondu v súlade s podmienkami dohodnutými medzi Komisiou a subjektom implementujúcim fond.

Článok 18 *Tvorba rezerv*

1. Podľa článku 211 ods. 1 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 sa rezerva na úvery podľa tohto nariadenia vytvorí vo výške 9 % po sprístupnení akýchkoľvek finančných prostriedkov, na ktoré sa vzťahuje článok 6 ods. 3 tohto nariadenia. Tvorba rezerv sa prebieha z finančného krytia uvedeného v článku 6 ods. 2 písm. a).

Rozpočtové záväzky na tvorbu rezerv sa prijímú do 31. decembra 2027. Odchylne od článku 211 ods. 2 poslednej vety nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 sa tvorba rezerv realizuje postupne a v plnej výške najneskôr pri úplnom vyplatení úverov.
2. Tvorba rezerv prebieha prostredníctvom vkladov do spoločného rezervného fondu. Môže sa vzťahovať aj na úvery na makrofinančnú pomoc v súlade s článkom 31 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/947. Miera tvorby rezerv sa preskúma aspoň každé tri roky od nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia.
3. Komisia je splnomocnená prijať delegovaný akt v súlade s článkom 26 s cieľom zmeniť mieru tvorby rezerv pri uplatnení kritérií stanovených v článku 211 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.

Článok 19 *Realizácia investičných projektov a programov v rámci Investičného rámca pre západný Balkán*

1. S cieľom využiť pákový efekt finančnej podpory EÚ na prilákanie dodatočných investícií sa investície do infraštruktúry podporujúce programy reforiem realizujú prostredníctvom rámca WBIF.
2. Vo vykonávacom rozhodnutí Komisie uvedenom v článku 15 sa stanoví suma finančných prostriedkov, ktoré sa majú sprístupniť na použitie v rámci WBIF.
3. Komisia po prijatí rozhodnutia uvedeného v článku 21 ods. 3 predloží príslušné návrhy investičných projektov alebo programov v záujme získania stanoviska výkonnej rady pre rámec WBIF uvedenej v článku 35 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2021/947.
4. Najmenej 37 % nenávratnej finančnej podpory poskytovanej prostredníctvom rámca WBIF zodpovedá cieľom v oblasti klímy.
5. Financovanie v rámci nástroja poskytnuté z finančného krytia uvedeného v článku 6 ods. 2 písm. a) sa po odpočítaní sumy tvorby rezerv vykonáva v rámci nepriameho riadenia, pričom sa zohľadňuje súbor investícií, a postupne sa poskytuje prostredníctvom príspevkov vyplatených do spoločného fondu zriadeného v rámci WBIF na získanie príspevkov darcov.

6. Toto financovanie sa nesprístupní na investície podporované zo spoločného fondu, kým sa neprijme rozhodnutie uvedené v článku 21 ods. 3.
7. Financovanie v rámci nástroja poskytnuté z úverov uvedených v článku 6 ods. 5 sa sprístupní prostredníctvom rámca WBIF na základe dohody o úvere medzi Komisiou a prijímateľmi v súlade s článkom 17 ods. 2. V prípade všetkých dohôd o úvere sa spolu predkladá Komisii maximálne dvanásť žiadostí o vyplatenie prostriedkov od správcov spoločného fondu uvedeného v článku 12 ods. 2 za rok. Investičné projekty a programy môžu získať podporu z dvoch zdrojov financovania uvedených v odseku 1, ako aj z iných programov a nástrojov Únie pod podmienkou, že takáto podpora z rôznych zdrojov, programov a nástrojov zabezpečuje doplnkovosť a nepokrýva rovnaké náklady.

Článok 20 Predbežné financovanie

1. Po predložení programu reforiem Komisii môže prijímateľ požiadať o uvoľnenie predbežného financovania až do výšky 7 % celkovej sumy plánovanej v rámci tohto nástroja v súlade s článkom 6 ods. 4.
2. Komisia môže uvoľniť požadované predbežné financovanie po prijatí svojho vykonávacieho rozhodnutia uvedeného v článku 15 a po nadobudnutí platnosti dohody o nástroji a uvedenej dohody o úvere. Finančné prostriedky sa uvoľnia v súlade s článkom 21 ods. 3 prvou vetou a s výhradou splnenia podmienok stanovených v článku 5.
3. Komisia rozhodne o harmonograme vyplácania predbežného financovania, ktoré sa môže vyplatiť v jednej alebo vo viacerých tranžiach.

Článok 21 Posúdenie splnenia platobných podmienok, zadržanie, zníženie a prerozdelenie finančných prostriedkov, pravidlá týkajúce sa platieb

1. Prijímateľ dvakrát ročne predloží riadne odôvodnenú žiadosť o uvoľnenie finančných prostriedkov, pokiaľ ide o splnené platobné podmienky týkajúce sa kvantitatívnych a kvalitatívnych krokov.
2. Komisia bez zbytočného odkladu posúdi, či prijímateľ dosiahol uspokojivé splnenie platobných podmienok stanovených vo vykonávacom rozhodnutí Komisie uvedenom v článku 15 ods. 1. Uspokojivé splnenie týchto platobných podmienok predpokladá, že prijímateľ nezrušil opatrenia týkajúce sa rovnakých reforiem, v prípade ktorých dosiahol uspokojivé splnenie v predchádzajúcich rozhodnutiach. Komisii môžu pomáhať experti.
3. Ak Komisia pozitívne posúdi uspokojivé splnenie všetkých uplatniteľných podmienok, bez zbytočného odkladu prijme rozhodnutie, ktorým povolí uvoľnenie finančných prostriedkov zodpovedajúcich týmto podmienkam. V tomto rozhodnutí sa v súlade s rozdelením stanoveným v článku 6 ods. 4 stanoví suma finančných prostriedkov, ktoré sa majú sprístupniť ako finančná pomoc a ktoré sú nasmerované priamo do vnútroštátneho rozpočtu, a suma, ktorá sa má sprístupniť prostredníctvom

rámca WBIF. Pokiaľ ide o tieto sumy, rozhodnutie predstavuje podmienku uvedenú v článku 12 pre sumu finančných prostriedkov, ktoré sa majú sprístupniť ako finančná pomoc a ktoré sú nasmerované priamo do vnútroštátneho rozpočtu, a predbežná validácia uvedená v článku 12 pre sumu, ktorá sa má sprístupniť prostredníctvom rámca WBIF.

4. Ak Komisia posúdi splnenie akýchkoľvek podmienok na základe orientačného harmonogramu negatívne, uvoľnenie finančných prostriedkov, ktoré zodpovedá týmto podmienkam, sa zadrží. Zadržané sumy možno uvoľniť len vtedy, keď prijímateľ v rámci následnej žiadosti o uvoľnenie finančných prostriedkov riadne zdôvodní, že prijal potrebné opatrenia na zabezpečenie uspokojivého plnenia príslušných podmienok.
5. Ak Komisia dospeje k záveru, že prijímateľ neprijal potrebné opatrenia v lehote 12 mesiacov od pôvodného negatívneho posúdenia uvedeného v odseku 6, Komisia zníži sumu nenávratnej finančnej podpory a úveru úmerne k časti zodpovedajúcej príslušným platobným podmienkam. Počas prvého roka vykonávania sa uplatňuje lehota 24 mesiacov vypočítaná od počiatočného negatívneho posúdenia uvedeného v odseku 6. Prijímateľ môže do dvoch mesiacov od oznámenia záverov Komisie predložiť svoje pripomienky.
6. Akákoľvek suma zodpovedajúca platobným podmienkam, ktoré neboli splnené do 31. decembra 2028, nie je splatná prijímateľom, pričom sa zruší jej viazanosť alebo sa zruší jej časť z dostupnej výšky úverovej podpory, ak je to vhodné.
7. Komisia môže znížiť výšku nenávratnej finančnej podpory, a to aj kompenzáciou v súlade s článkom 102 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046, alebo úveru v prípade zistených prípadov nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktov záujmov, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie a ktoré prijímateľ nenapravil, alebo v prípade vážnych obáv v súvislosti s takýmito nezrovnalosťami, podvodmi, korupciou a konfliktom záujmov, alebo v prípade závažného porušenia povinnosti vyplývajúcej z dohôd o nástroji alebo z dohôd o úvere, a to aj na základe informácií poskytnutých úradom OLAF.
8. Komisia môže rozhodnúť o prerozdelení akejkoľvek sumy zníženej podľa odseku 6 alebo 7 medzi ostatných prijímateľov nástroja zmenou vykonávacích rozhodnutí uvedených v článku 15 ods. 1.
9. Odchylné od článku 116 ods. 2 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 lehota na platbu uvedená v článku 116 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046 začína plynúť odo dňa oznámenia rozhodnutia o povolení vyplatenia prostriedkov prijímateľovi podľa odseku 4 tohto článku, pokiaľ ide o časť financovania v rámci nástroja, ktorá sa vypláca ako finančná pomoc nasmerovaná priamo do vnútroštátnych rozpočtov prijímateľov.
10. Na platby uskutočnené ako finančná pomoc nasmerovaná priamo do vnútroštátnych rozpočtov prijímateľov podľa tohto článku a článku 22 tohto nariadenia sa neuplatňuje článok 116 ods. 5 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
11. Vyplácanie finančných prostriedkov v rámci tohto nástroja je podmienené dostupným financovaním. Finančné prostriedky sa vyplácajú v splátkach. Splátka môže byť vyplatená v jednej tranži alebo vo viacerých tranžiach.

12. Suma sprístupnená ako finančná pomoc nasmerovaná priamo do vnútroštátneho rozpočtu sa vyplatí na základe rozhodnutia uvedeného v odseku 3 v súlade s dohodou o úvere.
13. Vyplatenie akejkoľvek sumy podpory vo forme úverov, či už nasmerovanej priamo do vnútroštátneho rozpočtu alebo prostredníctvom rámca WBIF, je podmienené tým, že prijímateľ predloží žiadosť o platbu vo forme stanovenej v dohode o úvere.
14. Suma sprístupnená prostredníctvom rámca WBIF sa vyplatí na základe rozhodnutia uvedeného v odseku 3 na základe žiadosti o platbu uvedenej v odseku 13 a po prijatí žiadosti o platbu od správcov spoločného fondu zriadeného v rámci WBIF na prijímanie príspevkov darcov.

KAPITOLA IV

Ochrana finančných záujmov Únie

Článok 22

Ochrana finančných záujmov Únie

1. Pri vykonávaní nástroja prijímú Komisia a prijímatelia všetky vhodné opatrenia na ochranu finančných záujmov Únie, pričom zohľadnia zásadu proporcionality a osobitné podmienky, za ktorých bude nástroj fungovať, základnú podmienku stanovenú v článku 5 ods. 1 a podmienky stanovené v osobitnej dohode o nástroji, najmä pokiaľ ide o predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a nezrovnalostiam, ich odhaľovanie a nápravu. Každý prijímateľ sa zaväzuje napredovať smerom k účinným a efektívnym systémom riadenia a kontroly a zabezpečiť, že sa budú môcť vymáhať neoprávnene vyplatené alebo nesprávne použité sumy.
2. V dohode o nástroji sa stanovujú tieto povinnosti prijímateľa:
 - a) pravidelne kontrolovať, či sa poskytnuté finančné prostriedky využili v súlade s platnými pravidlami, najmä pokiaľ ide o prevenciu, odhaľovanie a nápravu podvodov, korupcie, konfliktov záujmov a nezrovnalostí;
 - b) prijímať vhodné opatrenia na prevenciu, odhaľovanie a nápravu podvodov, korupcie, konfliktov záujmov a nezrovnalostí, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie, na zabránenie dvojitému financovaniu a na prijatie právnych krokov v záujme vymáhania finančných prostriedkov, ktoré boli spreneverené, a to aj v súvislosti s akýmkoľvek opatrením na realizáciu reforiem a investičných projektov alebo programov v rámci programov reforiem;
 - c) na účely odseku 1 tohto článku, najmä na účely kontrol využívania finančných prostriedkov v súvislosti s realizáciou reforiem uvedených v programoch reforiem, zabezpečovať zber primeraných údajov o osobách a subjektoch, ktoré

dostávajú finančné prostriedky na vykonávanie opatrení programu reforiem podľa kapitoly III, a prístup k nim;

- d) výslovne poveriť Komisiu, úrad OLAF, Európsky dvor audítorov a prípadne EPPO, aby uplatnili svoje práva stanovené v článku 129 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/1046.
3. V dohode o nástroji sa takisto stanovuje právo Komisie primerane znížiť poskytovanú podporu v rámci nástroja a vymáhať akúkoľvek sumu vynaloženú na dosiahnutie cieľov nástroja alebo požiadať o predčasné splatenie úveru v prípadoch nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktov záujmov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie a ktoré prijímateľ nenapravil, alebo v prípade závažného porušenia povinnosti vyplývajúcej z takýchto dohôd. Pri rozhodovaní o výške vymáhanej sumy a znížení alebo o sume, ktorá sa má predčasne splatiť, Komisia dodržiava zásadu proporcionality a zohľadňuje závažnosť nezrovnalosti, podvodu, korupcie alebo konfliktu záujmov, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie, alebo závažnosť porušenia povinnosti. Pred tým, ako dôjde k zníženiu alebo sa požiada o predčasné splatenie, dostane prijímateľ príležitosť predložiť svoje pripomienky.
4. Osoby a subjekty, ktoré využívajú finančné prostriedky v rámci nástroja, bezodkladne oznámia všetky podozrenia z podvodov, korupcie, konfliktu záujmov a nezrovnalostí, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie, Komisii a úradu OLAF.

Článok 23

Úloha vnútroštátnych vnútorných systémov a vnútroštátnych orgánov auditu

1. Pokiaľ ide o časť financovania v rámci nástroja vyplácaného ako finančná pomoc nasmerovaná priamo do vnútroštátnych rozpočtov prijímateľov, Komisia sa opiera o existujúce a zlepšené systémy vnútornej kontroly prijímateľov vrátane vnútroštátnych orgánov auditu a prípadne koordinačných služieb pre boj proti podvodom každého prijímateľa zriadených v rámci Nástroja predstupovej pomoci.

Programy reforiem sa v prvých rokoch vykonávania prioritne zameriavajú na reformy týkajúce sa rokovaní o kapitole 32, najmä pokiaľ ide o riadenie verejných financií a vnútornú kontrolu, ako aj boj proti podvodom, a to spolu s kapitolami 23 a 24, najmä v súvislosti so spravodlivosťou, s korupciou a organizovanou trestnou činnosťou, a s kapitolou 8, najmä v súvislosti s kontrolou štátnej pomoci.
2. Prijímatelia bezodkladne nahlasujú Komisii akékoľvek nezrovnalosti, ktoré boli predmetom primárneho správneho alebo súdneho zistenia, vrátane podvodov, a naďalej ju informujú o napredovaní akýchkoľvek správnych a súdnych konaní vzhľadom na takéto nezrovnalosti. Takéto nahlasovanie sa uskutočňuje elektronicky prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí, ktorý zriadila Komisia.
3. Subjekty uvedené v odseku 2 vedú pravidelný dialóg s Európskym dvorom audítorov, úradom OLAF a prípadne EPPO.

4. Komisia môže vykonávať podrobné preskúmania systémov, pokiaľ ide o plnenie vnútroštátneho rozpočtu na základe posúdenia rizika a dialógu s vnútroštátnymi orgánmi auditu, a vydávať odporúčania na zlepšenie systémov.
5. Komisia môže prijať odporúčania určené prijímateľovi vo všetkých prípadoch, keď podľa jej názoru príslušné orgány neprijali potrebné opatrenia na predchádzanie, odhaľovanie a nápravu podvodov, korupcie, konfliktu záujmov a nezrovnalostí, ktoré ovplyvnili správne finančné riadenie výdavkov financovaných v rámci nástroja alebo predstavujú vážne riziko, že ho ovplyvnia, a vo všetkých prípadoch, keď zistí nedostatky ovplyvňujúce koncepciu a fungovanie kontrolného systému zavedeného orgánmi. Dotknutý prijímateľ tieto odporúčania uplatní alebo poskytne odôvodnenie, prečo tak neurobil.

KAPITOLA V

Monitorovanie, podávanie správ a hodnotenie

Článok 24

Monitorovanie a podávanie správ

1. Komisia monitoruje vykonávanie nástroja a posudzuje dosahovanie cieľov stanovených v článku 3. Monitorovanie vykonávania musí byť cielené a primerané činnostiam vykonávaným v rámci nástroja. Očakáva sa, že ukazovatele uvedené v článku 13 ods. 2 prispejú k monitorovaniu nástroja zo strany Komisie.
2. V dohode o nástroji uvedenej v článku 9 sa stanovujú pravidlá a spôsoby podávania správ prijímateľmi Komisie na účely odseku 1.
3. Komisia podáva Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu o pokroku pri dosahovaní cieľov tohto nariadenia.
4. Komisia poskytne správu uvedenú v odseku 3 prostredníctvom výboru uvedeného v článku 27.

Článok 25

Hodnotenie nástroja

1. Po 31. decembri 2027, ale najneskôr do 31. decembra 2031, Komisia vykoná *ex post* hodnotenie nariadenia. V tomto *ex post* hodnotení sa posúdi príspevok Únie k dosiahnutiu cieľov tohto nariadenia.
2. Pri tomto *ex post* hodnotení sa využívajú zásady osvedčených postupov Výboru OECD pre rozvojovú pomoc s cieľom zistiť, či sa ciele naplnili, a navrhnúť odporúčania na zlepšenie budúcich akcií.

Komisia oznámi zistenia a závery tohto *ex post* hodnotenia spolu so svojimi pripomienkami a následnými opatreniami Európskemu parlamentu, Rade a členským štátom. Toto *ex post* hodnotenie sa môže prerokovať na žiadosť členských štátov.

Jeho výsledky sa zohľadnia pri príprave budúcich programov a akcií a prideľovaní zdrojov. Uvedené *ex post* hodnotenie a následné opatrenia sa zverejnia.

Komisia zapája do procesu hodnotenia financovania z prostriedkov Únie poskytnutého v rámci tohto nariadenia v primeranom rozsahu všetky príslušné zainteresované strany vrátane prijímateľov, sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a miestnych orgánov a v prípade potreby sa môže snažiť o vypracovanie spoločných hodnotení s členskými štátmi a inými partnermi s úzkym zapojením prijímateľov.

KAPITOLA VI

Záverečné ustanovenia

Článok 26

Vykonávanie delegovanej právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.
2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 18 sa Komisii udeľuje na dobu neurčitú odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia.
3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 18 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.
4. Komisia pred prijatím delegovaného aktu konzultuje s expertmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.
5. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po jeho prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.
6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 18 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote jedného mesiaca odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o jeden mesiac.

Článok 27
Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor. Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

Článok 28
Informácie, komunikácia a publicita

1. Komisia môže na zabezpečenie zviditeľnenia finančných prostriedkov Únie určených na finančnú podporu, s ktorou sa počíta v programoch reforiem, vykonávať komunikačné činnosti vrátane spoločných komunikačných činností s prijímateľmi. Komisia môže v príslušnom prípade zabezpečiť, aby sa podpora poskytnutá v rámci nástroja oznámila a uznala prostredníctvom vyhlásenia o financovaní.
2. Prijemcovia finančných prostriedkov Únie musia, najmä pri propagácii akcií a ich výsledkov, priznať pôvod a zabezpečiť zviditeľnenie finančných prostriedkov Únie tak, že poskytujú koherentné, účinné a primerané ciele informácie rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti, prípadne aj zobrazením emblému Únie a uvedením náležitého vyhlásenia o financovaní, ktoré znie „financované Európskou úniou“.
3. Komisia realizuje informačné a komunikačné činnosti v súvislosti s nástrojom, akciami vykonávanými v rámci nástroja a s dosiahnutými výsledkami. Finančné zdroje pridelené na nástroj takisto prispievajú k inštitucionálnej komunikácii o politických prioritách Únie, pokiaľ sa týkajú cieľov uvedených v článku 3.

Článok 29
Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

Za Európsky parlament
predseda/predsedačka

Za Radu
predseda/predsedačka

LEGISLATÍVNY FINANČNÝ VÝKAZ

1. RÁMEC NÁVRHU/INICIATÍVY

1.1. Názov návrhu/iniciatívy

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán.

1.2. Príslušné oblasti politiky

Vzťahy EÚ so zvyškom sveta

1.3. Návrh/iniciatíva sa týka:

☒ novej akcie

☐ novej akcie, ktorá nadväzuje na pilotný projekt/prípravnú akciu¹⁹

☐ predĺženia trvania existujúcej akcie

☐ zlúčenia jednej alebo viacerých akcií do ďalšej/novej akcie alebo presmerovania jednej alebo viacerých akcií na ďalšiu/novú akciu

1.4. Ciele

1.4.1. Všeobecné ciele

Strategickým cieľom nástroja je urýchliť sociálno-hospodársku konvergenciu hospodárstiev západného Balkánu s EÚ prostredníctvom podpory reforiem a cielených investícií.

Nástrojom by sa mali podporovať reformy a investície, ktoré umožňujú hospodársku integráciu západného Balkánu s jednotným trhom EÚ a posilňujú regionálnu hospodársku integráciu, reformy súvisiace so základnými prvkami procesu rozširovania (vrátane právneho štátu, verejného obstarávania, boja proti korupcii, podvodom a organizovanej trestnej činnosti), ako aj ďalšie zosúladenie s pravidlami, normami, politikami a postupmi EÚ s ohľadom na členstvo v Únii.

1.4.2. Špecifické ciele

Nástrojom sa budú podporovať opatrenia s cieľom:

– urýchliť prechod prijímateľov na udržateľné a inkluzívne hospodárstva schopné odolávať konkurenčným trhovým tlakom jednotného trhu Únie a stabilné investičné prostredie,

¹⁹

Podľa článku 58 ods. 2 písm. a) alebo b) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

- posilniť regionálnu hospodársku integráciu najmä prostredníctvom pokroku pri vytváraní spoločného regionálneho trhu,
- posilniť hospodársku integráciu prijímateľov s jednotným trhom Únie,
- podporovať regionálnu hospodársku integráciu a lepšiu integráciu s jednotným trhom EÚ prostredníctvom lepšej prepojenosti v regióne v súlade s transeurópskymi sieťami,
- urýchliť zelenú transformáciu v súlade so zelenou agendou pre západný Balkán z roku 2020, ktorá sa vzťahuje na všetky hospodárske odvetvia, najmä energetiku, vrátane prechodu na dekarbonizované klimaticky neutrálne a obehové hospodárstvo odolné voči zmene klímy,
- podporovať digitálnu transformáciu ako nástroj na zabezpečenie udržateľného rozvoja a inkluzívneho rastu,
- podporovať inovácie, najmä pre MSP a v záujme podpory zelenej a digitálnej transformácie,
- posilniť kvalitné vzdelávanie, odbornú prípravu, rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností a politiky zamestnanosti,
- ďalej posilniť základné prvky procesu rozširovania vrátane právneho štátu, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd podporou nezávislého súdnictva, posilnením bezpečnosti, boja proti podvodom, korupcii, organizovanej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, daňovým únikom a daňovým podvodom; zabezpečiť súlad s medzinárodným právom; posilniť slobodu médií a akademickej slobody, ako aj priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť; podporiť sociálny dialóg; podporiť rodovú rovnosť, nediskrimináciu a toleranciu, zabezpečiť a posilniť dodržiavanie práv osôb patriacich k menšinám;
- posilniť účinnosť verejnej správy a podporiť transparentnosť, štrukturálne reformy a dobrú správu vecí verejných na všetkých úrovniach vrátane oblastí riadenia verejných financií, verejného obstarávania a kontroly štátnej pomoci; podporiť iniciatívy a orgány zapojené do podpory a presadzovania medzinárodnej spravodlivosti u prijímateľov zo západného Balkánu.

1.4.3. Očakávané výsledky a vplyv

Uved'te, aký vplyv by mal mať návrh/iniciatíva na prijímateľov/cieľové skupiny.

Očakáva sa, že podpora v rámci nástroja umožní prijímateľom realizovať reformy a investície potrebné na zvýšenie konkurencieschopnosti ich hospodárstiev, zvýšenie vnútornej prepojenosti regiónu a konvergenzie s Úniou.

Vykonávaním nástroja by sa mali posilniť aj systémy vnútornej kontroly a riadenia verejných financií u prijímateľov, ako aj vykonávanie základných prvkov procesu rozširovania, najmä pokiaľ ide o právny štát a boj proti korupcii, podvodom a organizovanej trestnej činnosti.

1.4.4. Ukazovatele výkonnosti

Uved'te ukazovatele na monitorovanie pokroku a dosiahnutých výsledkov.

Osobitné ukazovatele sa vymedzia v programe reforiem a v dohodách o úvere, ktoré sa uzatvoria s každým prijímateľom podľa článkov 12 a 17.

1.5. Dôvody návrhu/iniciatívy

1.5.1. Požiadavky, ktoré sa majú splniť v krátkodobom alebo dlhodobom horizonte vrátane podrobného harmonogramu prvej fázy vykonávania iniciatívy

Hoci sú prijímatelia v rôznych etapách cesty k pristúpeniu k EÚ, svojou hospodárskou produkciou a konkurencieschopnosťou zaostávajú za EÚ. Prostredníctvom reforiem a investícií podporovaných v rámci tohto nástroja by sa malo zrýchliť dosahovanie lepšej konvergencie a súladu s normami EÚ, ako aj užšia hospodárska integrácia v rámci regiónu a s jednotným trhom EÚ.

Základnou podmienkou získania financovania v rámci tohto nástroja je, že prijímatelia budú udržiavať a rešpektovať účinné demokratické mechanizmy, právny štát a zaručia dodržiavanie ľudských práv vrátane práv osôb, ktoré patria k menšinám. Ďalšou základnou podmienkou je, aby sa Srbsko a Kosovo konštruktívne zapojili do normalizácie svojich vzťahov s cieľom v plnej miere vykonávať všetky svoje príslušné záväzky vyplývajúce z dohody o ceste k normalizácii a z prílohy k jej vykonávaniu a zo všetkých predchádzajúcich dohôd o dialógu a aby sa zapojili do rokovaní o komplexnej dohode o normalizácii vzťahov.

Komisia takisto overí, či boli splnené všeobecné podmienky (makro-finančná stabilita, riadne riadenie verejných financií, transparentnosť a dohľad nad rozpočtom).

V záujme získania financovania sa od prijímateľov bude požadovať, aby navrhli programy reforiem, a to na základe svojich stratégií rastu, programov hospodárskych reforiem, revidovanej metodiky rozširovania a revidovaných správ o rozširovaní, ktoré Komisia prijme prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia. Programy budú obsahovať obmedzený počet reforiem a oblastí investícií vrátane platobných podmienok a súm, ktoré sú s nimi spojené. Takéto podmienky odrážajú pokrok v konkrétnych sociálno-ekonomických reformách, a to aj v základných prvkoch procesu rozširovania a právneho štátu. Po rozhodnutí o schválení programov reforiem a uzavretí príslušných dohôd budú prijímatelia oprávnení na získanie predbežného financovania.

Finančné prostriedky v rámci nástroja sa uvoľnia polročne po tom, ako prijímatelia predložia žiadosti, ktoré odôvodňujú splnenie platobných podmienok a potvrdzujú zákonnosť a riadnosť všetkých príslušných transakcií, spolu so správou o následných opatreniach v prípadoch nesprávneho riadenia súvisiaceho financovania. Komisia sprístupní finančné prostriedky na základe svojho posúdenia žiadostí. Finančné prostriedky možno uvoľniť ako celé sumy, znížené sumy alebo ich úplne zadržať v závislosti od úrovne splnenia platobných podmienok, a to podľa druhu. Zadržané sumy možno v nasledujúcich rokoch prerozdeliť medzi ostatných prijímateľov.

Investície predpokladané v programoch reforiem budú podporené prostredníctvom rámca WBIF. Súvisiace projekty alebo programy budú predložené výkonnej rade pre rámec WBIF, aby vydala svoje stanovisko, len po posúdení splnenia príslušných platobných podmienok Komisiou a po následnom uvoľnení finančných prostriedkov, pričom sa na ne budú vzťahovať pravidlá príslušnej výzvy v rámci WBIF.

V období 2024 – 2027 sa očakávajú štyri ročné cykly.

- 1.5.2. *Prínos zapojenia Únie (môže byť výsledkom rôznych faktorov, napr. lepšej koordinácie, právnej istoty, väčšej účinnosti alebo komplementárnosti). Na účely tohto bodu je „prínos zapojenia Únie“ hodnota vyplývajúca zo zásahu Únie, ktorá dopĺňa hodnotu, ktorú by inak vytvorili len samotné členské štáty.*

Na dosiahnutie zrýchlenej hospodárskej konvergencie západného Balkánu s EÚ na ich ceste k potenciálnemu členstvu v Únii je nevyhnutná činnosť na únijnej úrovni. Rozsah nevyhnutnej pomoci je taký, že región naďalej potrebuje trvalú vonkajšiu podporu, ktorú by žiadny členský štát ani jeden darca nemohol poskytnúť sám. Únia má jedinečné postavenie na poskytovanie včasnej, koordinovanej a predvídateľnej viacročnej vonkajšej pomoci regiónu. Únia môže takisto využiť svoju kapacitu na vypožičiavanie si finančných prostriedkov na to, aby prijímateľom v regióne poskytla úvery za výhodných podmienok, ako aj na to, aby poskytla granty na viacročnom základe.

- 1.5.3. *Poznanky získané z podobných skúseností v minulosti*

Nástroj vychádza z pomoci poskytnutej západnému Balkánu v rámci Nástroja predvstupovej pomoci (IPA III) a dopĺňa ho, pričom takisto využíva jeden z jeho úspešných mechanizmov – Investičný rámec pre západný Balkán. Obidva tieto nástroje preukázali, že financovanie z prostriedkov EÚ môže ponúknuť značný pákový efekt, ak sa využíva spolu s financovaním od iných darcov v kontexte kombinovaného financovania. Formát tohto nástroja sa však líši v tom, že sa vo veľkej miere spolieha na zvýhodnené úvery, ktoré si Únia vzala vďaka svojmu vynikajúcemu úverovému ratingu. Nástroj bude vychádzať zo skúseností získaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý bol zriadený v roku 2020, ako aj z nedávno navrhovaného Nástroja pre Ukrajinu.

- 1.5.4. *Zlučiteľnosť s viacročným finančným rámcom a možná synergia s inými vhodnými nástrojmi*

Cieľom navrhovaného nástroja je poskytnúť Únii právny nástroj, ktorý jej umožní podporovať väčšiu sociálno-hospodársku konvergenciu západného Balkánu na jeho ceste k členstvu v Únii. Nástroj bude dopĺňať pomoc v rámci Nástroja predvstupovej pomoci, ktorý sa zameriava na zosúladenie prijímateľov s *acquis* Únie a na prípravu na prevzatie záväzkov vyplývajúcich z členstva.

Tento nový legislatívny návrh týkajúci sa nástroja na podporu reforiem a rastu dopĺňa návrh nariadenia Rady COM(2023) 337, ktorým sa mení nariadenie 2020/2093, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec (VFR) na roky 2021 až 2027 (pozri oddiely 1.5.5 a 3.2.4).

Celková suma nástroja sa má poskytnúť prostredníctvom úverov a nenávratnej podpory. Úverová zložka bude predstavovať maximálne 4 miliardy EUR pre všetkých prijímateľov počas celého obdobia 2024 – 2027. Úvery budú zaručené prostredníctvom spoločného rezervného fondu s mierou tvorby rezerv vo výške 9 %. Dodatočná suma grantov vo forme nenávratnej podpory, ktorá sa predpokladá v návrhu revidovaného VFR, predstavuje 2 miliardy EUR vrátane tvorby rezerv a administratívnych výdavkov.

1.5.5. Posúdenie rôznych disponibilných možností financovania vrátane možnosti prerozdelenia

Z rozpočtu Únie sa už poskytuje podpora na prípravu možného prístúpenia k EÚ prostredníctvom Nástroja predvstupovej pomoci (IPA III), ktorý sa vzťahuje na západný Balkán a Turecko, pričom je založený na grantoch, kombinovanom financovaní a rozpočtových zárukách. Toto financovanie sa v plnej miere prideluje na potrebné činnosti súvisiace so zosúladením a s prípravou v súvislosti s rozšírením, ako aj na vykonávanie hospodárskeho a investičného plánu.

Navrhovaný nástroj sa zameriava len na zrýchlenú sociálno-hospodársku konvergenciu západného Balkánu a je založený na inom prístupe, ktorým sa vytvára silné prepojenie medzi plnením záväzkov stanovených v reformách a prístupom k financovaniu. Zakladá sa aj na odlišnom systéme financovania, v rámci ktorého dve tretiny financovania pochádzajú z úverov, ktoré si Únia vzala a previedla na prijímateľov.

S cieľom zabezpečiť bezproblémové a transparentné realizovanie všetkých investícií identifikovaných v rámci programov reforiem prijímateľov má Komisia v úmysle použiť otestovanú metodiku Investičného rámca pre západný Balkán a zároveň zachovať uvedené podmienky.

Vzhľadom na to, že ide o úplne odlišný mechanizmus pomoci zameraný na konkrétny súbor priorít v regióne a že ciele nástroja IPA si vyžadujú celé financovanie, ktoré sa na tento nástroj poskytuje z rozpočtu, využitie existujúceho nástroja (IPA III) by nebolo praktické, zatiaľ čo presun finančných prostriedkov v rámci tohto nástroja by nebol uskutočniteľný.

1.6. Trvanie a finančný vplyv návrhu/iniciatívy

☒ **obmedzené trvanie**

- ☐ v platnosti od [DD/MM]RRRR do [DD/MM]RRRR
- ☒ Finančný vplyv na viazané rozpočtové prostriedky od roku 2024 do roku 2027 a na platobné rozpočtové prostriedky od roku 2024.

☐ **neobmedzené trvanie**

- Počiatočná fáza vykonávania bude trvať od RRRR do RRRR
- a potom bude vykonávanie pokračovať v plnom rozsahu.

1.7. Plánované metódy plnenia rozpočtu²⁰

☒ **Priame riadenie** na úrovni Komisie

- ☐ prostredníctvom jej útvarov vrátane zamestnancov v delegáciách Únie
- ☐ prostredníctvom výkonných agentúr

☐ **Zdieľané riadenie** s členskými štátmi

☒ **Nepriame riadenie**, pri ktorom sa plnením rozpočtu poveria:

- ☐ tretie krajiny alebo subjekty, ktoré tieto krajiny určili,
- ☐ medzinárodné organizácie a ich agentúry (uved'te),
- ☐ Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond,
- ☐ subjekty uvedené v článkoch 70 a 71 nariadenia o rozpočtových pravidlách,
- ☐ verejnoprávne subjekty,
- ☐ súkromnoprávne subjekty poverené vykonávaním verejnej služby, pokiaľ sú im poskytnuté primerané finančné záruky,
- ☐ súkromnoprávne subjekty spravované právom členského štátu, ktoré sú poverené vykonávaním verejno-súkromného partnerstva a ktorým sú poskytnuté primerané finančné záruky,
- ☐ subjekty alebo osoby poverené vykonávaním osobitných akcií v oblasti SZBP podľa hlavy V Zmluvy o Európskej únii a určené v príslušnom základnom akte.
- V prípade viacerých spôsobov riadenia uveďte v oddiele „Poznámky“ presnejšie vysvetlenie.

Poznámky:

V článku 8 sa podrobne uvádzajú formy vykonávania nástroja, t. j. priame a nepriame riadenie v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách.

2. OPATRENIA V OBLASTI RIADENIA

2.1. Zásady monitorovania a predkladania správ

Uveďte frekvenciu a podmienky, ktoré sa vzťahujú na tieto opatrenia.

Konkrétne kvantitatívne a kvalitatívne kroky sa vymedzia v programoch reforiem (schválených Komisiou vo vykonávacom rozhodnutí), aby bolo možné monitorovať plnenie platobných podmienok. Prijímateľ predloží polročnú riadne odôvodnenú

²⁰ Vysvetlenie metód plnenia rozpočtu a odkazy na nariadenie o rozpočtových pravidlách sú k dispozícii na webovom sídle BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

žiadosť o uvoľnenie nenávratnej finančnej podpory a úveru, v ktorej uvedie, ako sa dosiahlo uspokojuvité splnenie týchto podmienok na základe ukazovateľov uvedených vo vykonávacom rozhodnutí.

Okrem toho sa v programoch reforiem stanovujú ukazovatele monitorovania, ktoré by mali umožniť monitorovanie a podávanie správ o pokroku prijímateľov v súvislosti so všeobecnými a špecifickými cieľmi nástroja vo väčšej miere.

Komisia každoročne predloží Európskemu parlamentu, Rade a výboru uvedenému v článku 27 správu o využívaní finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja, ako aj o pokroku pri dosahovaní cieľov.

Komisia vykoná aj *ex post* hodnotenie nariadenia.

2.2. Systémy riadenia a kontroly

2.2.1. *Opodstatnenie navrhovaných spôsobov riadenia, mechanizmov vykonávania financovania, spôsobov platby a stratégie kontroly*

Nástroj sa bude realizovať v rámci priameho a nepriameho riadenia. Súčasťou bude priame riadenie s priamym prevodom finančných prostriedkov do vnútroštátneho rozpočtu prijímateľa, zatiaľ čo konkrétne investície budú smerované prostredníctvom rámca WBIF, t. j. nepriameho riadenia s medzinárodnými finančnými inštitúciami.

Kontrolná stratégia bude prispôbená implementácii v rámci každého z týchto pilierov s využitím monitorovania, hodnotenia a auditov. Osobitná pozornosť sa bude venovať tomu, ako prijímatelia využívajú im poskytnuté finančné prostriedky. Finančné prostriedky sa uvoľnia podľa pevného polročného harmonogramu na základe žiadostí predložených prijímateľmi a po tom, ako Komisia overí splnenie príslušných platobných podmienok.

Viacúrovňová štruktúra zavedených kontrolných mechanizmov (pozri aj oddiel 2.3) poskytuje integrovaný rámec na zabezpečenie toho, aby boli zavedené všetky vhodné opatrenia na ochranu finančných záujmov Únie. Zaručí, že sa zohľadní zásada proporcionality a osobitné podmienky, za ktorých bude nástroj fungovať.

2.2.2. *Informácie o zistených rizikách a systémoch vnútornej kontroly zavedených na ich zmiernenie*

Hlavné riziko zistené v súvislosti s financovaním sa týka nesplnenia platobných podmienok spojených s vyplatením financovania.

Medzi opatrenia, ktoré sa zavedú na zmiernenie tohto rizika, patrí:

- posúdenie splnenia príslušných platobných podmienok Komisiou pred vyplatením finančných prostriedkov s možnosťou zadržania finančných prostriedkov,
- zníženie alebo zadržanie poskytnutej podpory alebo vymáhanie akejkoľvek sumy vynaloženej na dosiahnutie cieľov nástroja v prípadoch nezrovnalostí, podvodov, korupcie a konfliktov záujmov, ktoré majú vplyv na finančné záujmy Únie a ktoré prijímateľ nenapravil, alebo v prípadoch závažného porušenia povinnosti vyplývajúcej z dohôd uzavretých s prijímateľmi,

– pozastavenie financovania v prípade, že príslušný prijímateľ nesplní základné podmienky stanovené v článku 5.

- 2.2.3. *Odhad a opodstatnenie nákladovej účinnosti kontrol (pomer medzi nákladmi na kontroly a hodnotou súvisiacich riadených finančných prostriedkov) a posúdenie očakávaných úrovni rizika chyby (pri platbe a uzavretí)*

Finančný príspevok sa prijímateľom poskytne formou financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi, v zmysle článku 125 ods. 1 písm. a) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

2.3. Opatrenia na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam

Uved'te existujúce a plánované preventívne a ochranné opatrenia, napr. zo stratégie boja proti podvodom.

Návrh obsahuje osobitné ustanovenia na ochranu finančných záujmov Únie. Súčasťou nástroja bude silný systém auditu a kontrol stanovený vo viacvrstvovom mechanizme: reforma systémov auditu a kontroly prijímateľov bude zahrnutá ako súčasť reforiem v rámci programov reforiem; Komisia môže navyše vykonávať podrobné preskúmania systémov, pokiaľ ide o plnenie vnútroštátneho rozpočtu na základe posúdenia rizika a dialógu s vnútroštátnymi orgánmi auditu, a vydávať odporúčania na zlepšenie systémov. Okrem toho v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2018/1046 majú úrad OLAF, Európsky dvor audítorov a Európska prokuratúra (EPPO) potrebné práva a prístup na vykonávanie svojich príslušných úloh.

Investičná časť nástroja sa bude vykonávať prostredníctvom nepriameho riadenia s medzinárodnými finančnými inštitúciami na základe posúdenia pilierov a rámcových dohôd s nimi.

3. ODHADOVANÝ FINANČNÝ VPLYV NÁVRHU/INICIATÍVY

3.1. Viacročný finančný rámec – rozpočtové riadky výdavkov

– Požadované nové rozpočtové riadky

Nad rámec stropov VFR	Rozpočtový riadok	Druh výdavkov	Príspevok			
	Číslo	DRP/NRP	krajín EZVO	kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov	iných tretích krajín	iné pripísané príjmy
Okruh 6	15.0301 – Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán – Operačné výdavky	DRP	ÁNO	p.m.	ÁNO	ÁNO
Okruh 6	15.0302 – Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán – Tvorba rezerv spoločného rezervného fondu	DRP	ÁNO	p.m.	ÁNO	ÁNO
Okruh 6	15.010102 – Výdavky na podporu Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán	DRP	ÁNO	p.m.	ÁNO	ÁNO

3.2. Odhadovaný finančný vplyv návrhu na rozpočtové prostriedky

3.2.1. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na operačné rozpočtové prostriedky

- ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie operačných rozpočtových prostriedkov.
- ☒ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie týchto operačných rozpočtových prostriedkov:

Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán – financovanie* (v miliónoch EUR)					
Druh podpory	2024	2025	2026	2027	Spolu
Nenávratná (granty)	500	500	500	500	2 000
<i>z toho administratívne výdavky</i>	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Úvery	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
SPOLU**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* Ročné a celkové rozdelenie nenávratnej podpory a úverov je výhradne orientačné a slúži len na ilustráciu. Skutočné rozdelenie bude predmetom každoročného rozhodovania.

** Tabuľka vychádza z viazaných rozpočtových prostriedkov vo výške platobných rozpočtových prostriedkov. Ide výhradne o ilustráciu. Ich skutočná kalibrácia sa bude posudzovať na základe ročných potrieb.

3.2.2. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na operačné rozpočtové prostriedky (v mil. EUR)

	Rok 2024 ²¹	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	SPOLU
OKRUH 6 viacročného finančného rámca					
15.0301 – Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán – Operačné výdavky	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 – Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán – Tvorba rezerv spoločného rezervného fondu	90	90	90	90	360
Medzisúčet OKRUHU 6 viacročného finančného rámca	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na administratívne rozpočtové prostriedky

- ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie administratívnych rozpočtových prostriedkov.
- ☒ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie týchto administratívnych rozpočtových prostriedkov:

v mil. EUR (zaokrúhlené na tri desatinné miesta)

	Rok 2024 ²²	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	SPOLU
--	---------------------------	-------------	-------------	-------------	-------

OKRUH 7 viacročného finančného rámca					
Ludské zdroje	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Ostatné administratívne výdavky	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Medzisúčet OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

²¹ Rok 2024 je rokom, v ktorom sa návrh/iniciatíva začína vykonávať.

²² Rok 2024 je rokom, v ktorom sa návrh/iniciatíva začína vykonávať.

Mimo OKRUHU 7²³ viacročného finančného rámca					
Ludské zdroje	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Ostatné administratívne výdavky	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Medzisúččet mimo OKRUHOV 1 – 7 viacročného finančného rámca	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

SPOLU	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Rozpočtové prostriedky potrebné na ľudské zdroje a ostatné administratívne výdavky budú pokryté rozpočtovými prostriedkami GR, ktoré už boli pridelené na riadenie akcie a/alebo boli prerozdelené v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu prideliť riadiacemu GR v rámci ročného postupu prideľovania zdrojov a v závislosti od rozpočtových obmedzení.

²³ Technická a/alebo administratívna pomoc a výdavky na podporu vykonávania programov a/alebo akcií EÚ (pôvodné rozpočtové riadky „BA“), nepriamy výskum, priamy výskum.

3.2.3.1. Odhadované potreby ľudských zdrojov

- ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie ľudských zdrojov.
- ☒ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie týchto ľudských zdrojov:

odhady sa vyjadrujú v ekvivalente plného pracovného času

	Rok 2024	Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027
○ Plán pracovných miest (úradníci a dočasní zamestnanci)				
20 01 02 01 (ústredie a zastúpenia Komisie)	6	6	6	6
20 01 02 03 (delegácie)				
01 01 01 01 (nepriamy výskum)				
01 01 01 11 (priamy výskum)				
Iné rozpočtové riadky (uved'te)				
○ Externí zamestnanci (ekvivalent plného pracovného času)²⁴				
20 02 01 (ZZ, VNE, DAZ z celkového finančného krytia)				
20 02 03 (ZZ, MZ, VNE, DAZ, PED v delegáciách)				
15.010102 – Podporné výdavky na Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán	– ústredie	9	9	9
	– delegácie	9	9	9
Iné rozpočtové riadky (uved'te)				
SPOLU	24	24	24	24

Rozpočtové prostriedky potrebné na ľudské zdroje a ostatné administratívne výdavky budú pokryté rozpočtovými prostriedkami GR, ktoré už boli pridelené na riadenie akcie a/alebo boli prerozdelené v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu pridelit' riadiacemu GR v rámci ročného postupu pridel'ovania zdrojov a v závislosti od rozpočtových obmedzení.

Opis úloh, ktoré sa majú vykonávať:

Úradníci a dočasní zamestnanci	Zamestnanci s ekvivalentom plného pracovného času budú pracovať na tvorbe politiky, právnych otázkach s osobitným zameraním na otázky verejného obstarávania, finančného riadenia, riadenia zmlúv, auditu, monitorovania, podávania správ a hodnotenia.
Externí zamestnanci	Zamestnanci s ekvivalentom plného pracovného času budú pracovať na tvorbe politiky, právnych otázkach s osobitným zameraním na otázky verejného obstarávania, finančného riadenia, riadenia zmlúv, auditu, monitorovania, podávania správ a hodnotenia.

²⁴ ZZ = zmluvný zamestnanec; MZ = miestny zamestnanec; VNE = vyslaný národný expert; DAZ = dočasný agentúrny zamestnanec; PED = pomocný expert v delegácii.

3.2.4. Súlad s platným viacročným finančným rámcom

Návrh/iniciatíva:

- ☐ môže byť v plnej miere financovaná prerozdelením v rámci príslušného okruhu viacročného finančného rámca (VFR).

Vysvetlite požadovanú zmenu v plánovaní a uveďte príslušné rozpočtové riadky a zodpovedajúce sumy. V prípade väčšej zmeny v plánovaní poskytnite tabuľku vo formáte Excel.

- ☐ si vyžaduje použitie nepridelenej rezervy v rámci príslušného okruhu VFR a/alebo použitie osobitných nástrojov vymedzených v nariadení o VFR.

Vysvetlite, čo sa požaduje, a uveďte príslušné okruhy, rozpočtové riadky, zodpovedajúce sumy a nástroje, ktorých použitie sa navrhuje.

- ☒ si vyžaduje revíziu VFR.

Tento nový legislatívny návrh týkajúci sa Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán sprevádza návrh nariadenia Rady COM(2023) 337, ktorým sa mení nariadenie 2020/2093, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec (VFR) na roky 2021 až 2027. Zmena uvedeného nariadenia je potrebná na zvýšenie okruhu 6 na roky 2024 – 2027 s cieľom poskytnúť financovanie tohto nástroja ako nenávratnú podporu a tvorbu rezerv na podporu vo forme úverov.

3.2.5. Príspevky od tretích strán

Návrh/iniciatíva:

- ☒ nezahŕňa spolufinancovanie tretími stranami
- ☐ zahŕňa spolufinancovanie tretími stranami, ako je odhadnuté v nasledujúcej tabuľke:

rozpočtové prostriedky v mil. EUR (zaokrúhlené na tri desatinné miesta)

3.3. Odhadovaný vplyv na príjmy

- ☐ Návrh/iniciatíva nemá finančný vplyv na príjmy.
- ☒ Návrh/iniciatíva má tento finančný vplyv na príjmy:
 - ☐ vplyv na vlastné zdroje
 - ☒ vplyv na iné príjmy
 - uveďte, či sú príjmy pripísané rozpočtovým riadkom výdavkov ☒

v mil. EUR (zaokrúhlené na tri desatinné miesta)

Rozpočtový príjmov:	riadok	Rozpočtové prostriedky k dispozícii v bežnom rozpočtovom roku	Vplyv návrhu/iniciatívy ²⁵					
			Rok N	Rok N + 1	Rok N + 2	Rok N + 3	Uved'te všetky roky, počas ktorých vplyv trvá (pozri bod 1.6)	
Článok			p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

²⁵

Pokiaľ ide o tradičné vlastné zdroje (clá, odvody z produkcie cukru), uvedené sumy musia predstavovať čisté sumy, t. j. hrubé sumy po odčítaní 20 % na náklady na výber.